
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

ПОДАТКОВІ СИСТЕМИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

КУРС ЛЕКЦІЙ

ТЕРНОПІЛЬ – 2001

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ТЕРНОПІЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

ПОДАТКОВІ СИСТЕМИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

КУРС ЛЕКЦІЙ

ТЕРНОПІЛЬ – 2001

Укладач: Іващук Ірина Олегівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри податків і фіскальної політики Тернопільської академії народного господарства

Рецензенти:

- Доктор економічних наук, професор Фаріон І.Д. (Тернопіль)
- Заступник голови ДПА в Тернопільській області Солтис Р.Й.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Тернопільської академії народного господарства (протокол №8 від 4 липня 2001 року)

Відповідальний за випуск: Крисоватий А.І., к.е.н., доцент, завідувач кафедри податків і фіскальної політики ТАНГ

I. ВСТУП

Для підготовки фахівців з спеціальності "Фінанси" викладається курс "Податкові системи зарубіжних країн". При вивченні курсу слухачі будуть мати змогу ознайомитися з особливостями міжнародного оподаткування, провести аналогії з діючою податковою системою України, визначити можливі напрямки трансформації вітчизняної системи оподаткування, виробити власне бачення окреслених проблем та шляхи їх розв'язання. В процесі викладання курсу увага сконцентрована на практичному використанні отриманих знань. Передбачається проведення практикуму, який охоплюватиме усі розділи та теми курсу "Податкові системи зарубіжних країн", які потребують практичної реалізації набутих теоретичних знань. Метою практичних занять є закріплення і узагальнення слухачами теоретичних знань, які одержані в лекційному курсі, та підтримування практичного їх втілення в процесі розгляду конкретної ситуації з міжнародного оподаткування. Головною метою вивчення курсу "Податкові системи зарубіжних країн" є формування сучасного економічного мислення та системи спеціальних теоретичних знань з проблем міжнародного оподаткування.

II. РОЗГОРНУТА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема I. Оподаткування як елемент економічної культури суспільства. Міжнародне податкове право

Розгляд даної теми передбачає ознайомлення з наступними питаннями:

Оподаткування як елемент економічної культури суспільства. Виникнення та розвиток оподаткування. Науково-теоретичне обґрунтування природи та проблем оподаткування.

Історія розвитку наукових уявлень про оподаткування. Основні течії фіскальної думки. Загальні теорії оподаткування. Атомістична теорія. Теорія податку як насолоди та як страхової премії. Класична (А.Сміт, Д. Рікардо) та кейнсіанська теорії податків. Теорія монетаризму. Теорія економіки пропозиції. Крива Лаффера. Теорії з окремих питань оподаткування. Податковий тягар. Принципи розподілу податкового тягару. Пропозиція податків.

Податкові реформи в зарубіжних країнах в 50-70- ті роки, їх наслідки. Системи оподаткування у 80-их роках, напрямки їх реформування. Особливості сучасної податкової політики в системі світогосподарських зв'язків.

Міжнародне податкове право, його суть, категоріальний апарат. Предмет, об'єкт та методи податкового права.

Основні принципи регулювання податкових відносин в міжнародному аспекті.

Пряме та непряме оподаткування в світовій економіці.

Податкова політика в забезпеченні економічної безпеки держави.

Ризики у податковій системі як основні фактори небезпеки

Тема 2. Рівні оподаткування в світовій економіці

Розгляд даної теми передбачає ознайомлення з наступними питаннями:

Рівні оподаткування в світовій економіці.

Юрисдикції з високим рівнем оподаткування. Юрисдикції з помірним оподаткуванням.

Юрисдикції з низьким рівнем оподаткування, їх види. Критерії віднесення країн до юрисдикцій з низьким рівнем оподаткування.

Загальні тенденції формування та розвитку податкових систем країн з розвинутою ринковою економікою.

Податкові системи країн постсоціалістичного простору.

Офшорні юрисдикції. Податкові гавані. Податкові оазиси. Переваги функціонування офшорного бізнесу. Офшорні компанії, їх види.

Гармонізація національних податкових систем, її передумови. Напрямки податкової гармонізації.

Концепція оподаткування Дєрнберга.

Податкова політика Євросоюзу. Завдання податкової гармонізації в ЄС.

Гармонізація податку на додану вартість та акцизів. Наближення ставок ПДВ.

Уніфікація акцизів та нівелювання цін на підакцизні товари.

Гармонізація податку з прибутку корпорацій.

Податкова гармонізація та національні інтереси.

Тема 3. Міжнародне подвійне оподаткування

Розгляд даної теми передбачає ознайомлення з наступними питаннями:

Міжнародне подвійне оподаткування: суть, причини, наслідки. Антиподаткування.

Способи врегулювання міжнародного подвійного оподаткування. Система податкових кредитів та податкових заліків.

Міжнародні податкові угоди: суть, необхідність, цілі. Види міжнародних податкових конвенцій.

Міжнародні податкові угоди в країнах ЄС.

Подвійне оподаткування в Україні. Міжнародні угоди України. Зловживання при використанні податкових угод.

Тема 4. Ухилення від сплати податків та міжнародне податкове планування

Розгляд даної теми передбачає ознайомлення з наступними питаннями:

Тіньові економічні відносини, форми їх прояву. Економічна злочинність та корупція, їх наслідки.

Види тіньової економічної діяльності, класифікаційні ознаки.

Тіньовий сектор економіки України. Особливості визначення обсягів тіньової економіки України.

Види податкових правопорушень. Обов'язки платників податків.

Ухилення від сплати податків як суспільна небезпека. Причини ухилення від сплати податків, напрямки ухилення.

Ухилення від сплати податків в Україні. Особливості податкових правопорушень. Податкова етика.

Міжнародне податкове планування. Корпоративне міжнародне податкове планування: суть та основні напрямки мінімізації податків.

Інформаційне забезпечення в роботі податкових структур.

Обмін інформацією між податковими службами різних країн.

Приватний режим обміну інформацією. Форми обміну інформацією.

Тема 5. Особливості європейського оподаткування

Розгляд даної теми передбачає ознайомлення з наступними питаннями:

Тенденції розвитку податкових систем країн-членів Європейського Союзу.

Австрія. Великобританія. Данія. Бельгія. Італія. Іспанія. Німеччина. Люксембург. Франція.

Особливості оподаткування в країнах-претендентах на членство в Європейському Союзі.

Тема 6. Особливості податкових систем постсоціалістичних країн

Розгляд даної теми передбачає ознайомлення з наступними питаннями:

Податкові системи європейських країн: Чехія, Польща, Словаччина, Угорщина.

Історія податкової системи Росії. Структура діючої податкової системи Російської Федерації. Податковий Кодекс Російської Федерації.

Складові елементи податкової системи Російської Федерації, їх характеристика.

Податкова система Республіки Білорусь, загальні тенденції розвитку.

Загальна характеристика податкових систем інших країн СНД.

Тема 7. Податкові системи США та Канади

Розгляд даної теми передбачає ознайомлення з наступними питаннями:

Загальна характеристика податкової системи США. Податкове законодавство США.

Податкові органи США: їх повноваження та обов'язки. Служби внутрішніх доходів.

Характеристика основних податків.

Контроль за своєчасністю та повнотою сплати податків.

Податкова система Канади, її рівні. Податкове законодавство.

Характеристика основних податків в Канаді..

Тема 8. Особливості податкових систем Китаю та Японії

Розгляд даної теми передбачає ознайомлення з наступними питаннями:

Податкова система Японії.

Характеристика основних податків в Японії. Контроль за своєчасністю та повнотою сплати податків.

Податкова система Китаю: особливості та тенденції розвитку.

Податкове законодавство Китаю.

Основні податки Китаю, їх групування та характеристика.

III. ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

Тема 1. Оподаткування як елемент економічної культури суспільства. Міжнародне податкове право

Податки як елемент економічної культури суспільства властиві всім державним утворенням як ринкового, так і неринкового типу.

Етапи розвитку системи оподаткування

Податкові системи Стародавнього світу – початок 16 століття

16 століття – початок 19 століття

19 століття і до сьогоднішнього часу

Наукові теорії оподаткування

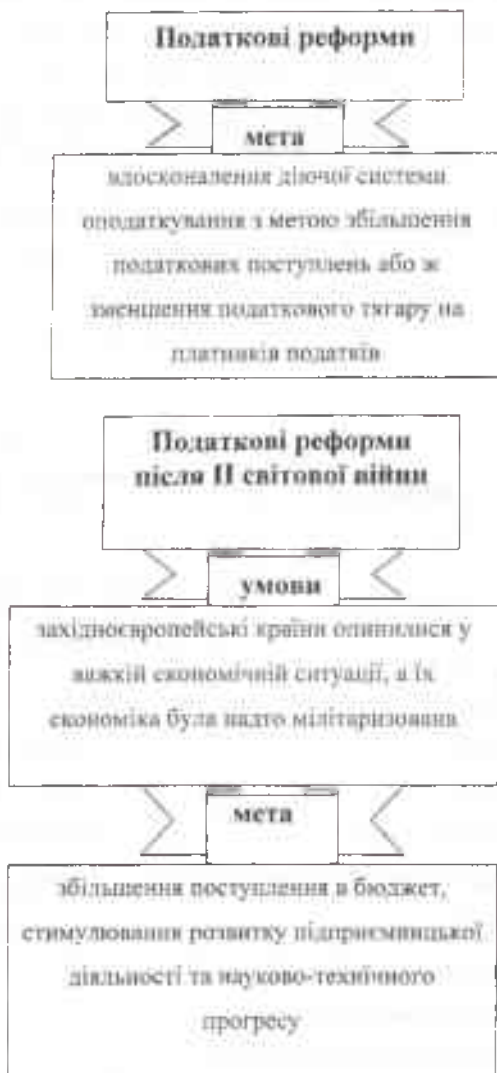
Загальні теорії

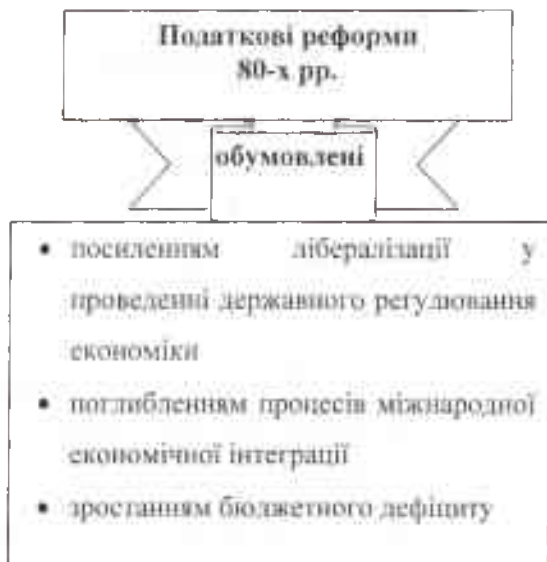
1. теорія обміну,
2. антикласична теорія
3. теорія податку як страхової премії
4. теорія насильства
5. теорія жертви
6. класична теорія
7. кейнсівська теорія
8. теорія монетаризму
9. теорія еквівалентних пропозицій

Теорії з окремих питань оподаткування

1. теорія розподілу податкового тягару
2. теорія пропорційного та прогресивного оподаткування
3. теорія єдиного податку
4. теорія перекладання податків

Досвід податкового реформування в економічно розвинених країнах світу (і не тільки європейських) дає змогу виділити спільну особливість – їх проведенню передувала тривала та клопітка підготовча робота, а самі перетворення мали поетапний та еволюційний характер.

Першими розпочали податкові реформи США та Великобританія. В США податкова робота проводилася в період 1981-1986 рр. У Великобританії вона розпочалася в 1979 р. і тривала більше 10 років. В Японії після 15 років теоретичної підготовки в 1988 р. була проведена податкова реформа, хоча вона й мала ряд негативних моментів: економічні перетворення проводилися із запізненням та без узгодження з іншими реформами. Проте податкова система Японії є однією із найефективніших у світі.

Однією з європейських країн, де й до сьогодні проводиться податкова реформа, є Франція. Це країна, де вперше було введено податок на додану вартість (у 1954 р. економістом М. Лоре), а згодом в 1967 р. була розроблена спеціальна Директива ЄЕС по поетапному його введенні в країнах-членах Європейського Союзу. Значним кроком у проведенні податкових реформ за умов посилення інтеграційних процесів стала податкова гармонізація країн-членів Європейського Союзу.

Міжнародне
податкове
право

це

сукупність юридичних норм та принципів,
які регулюють міжнародні податкові
відносини.
Норми міжнародного податкового права
закріплені в податкових законодавчих
актах окремих держав та в міжнародних
договорах.

предмет

фінансово-економічні відносини,
які виникають між податковими
органами та платниками при
встановленні, вимірюванні та
вилученні податків.

**Податковий
суверенітет**

це

право держави встановлювати будь-які податки на будь-які джерела доходів, що пов'язані із даною державою, проводити власну податкову політику

**Податкова
юрисдикція**

це

територія, в межах якої діють відповідні податкові закони.

**Податковий
доміциль**

це

це сукупність певних ознак, необхідних для визнання фізичної або юридичної особи платником податків. Якщо ознаки податкового доміцилю присутні, то платник є резидентом в даній юрисдикції, якщо є ознаки відсутні – то нерезидентом.

**Критерії наявності податкового
доміцілью у Франції**

(за виключенням міжнародних податкових угод)

- критерій професійного розряду, тобто мати в Франції постійне місце проживання або основне місце перебування;
- критерій професійного розряду, тобто здійснювати у Франції професійну діяльність;
- критерій економічного розряду, тобто мати в Франції зосередження своїх економічних інтересів.

**Принципи правового
регулювання податкових
відносин**

Презумпція невинності

Однократність оподаткування

Достатня інформованість платника податків

Стабільність податкового законодавства

Рівність захисту прав та інтересів платників та держави

Обмеження податкового адміністрування

Обов'язковість платників сплачувати податки

Законність

Принципи оподаткування

при прямому оподаткуванні

територіальності передбачає податкову відповідальність платника, виходячи з його громадянства, місця проживання та місцезнаходження	резиденства передбачає, що оподаткуванню підлягають всі доходи, отримані на території даної податкової юрисдикції
---	---

для податку на додану вартість

принцип місця призначення ПДВ справляється зі всіх товарів та послуг, які ввезені на територію даної юрисдикції для кінцевого споживання незалежно від країни походження	принцип країни походження ПДВ стягується зі всіх товарів та послуг, які вироблені в даній країні незалежно від місця кінцевого споживання.
--	--

В країнах-членах ЄС передбачається перехід до використання ПДВ за принципом країни походження. По відношенню до третіх країн буде діяти принцип місця призначення.

Фіскальна безпека є складовою економічної безпеки держави. Податкова політика є чинником такого розвитку економіки, при якому будуть створені достатні умови для життя та розвитку особистості, соціально-економічної та військово-політичної стабільності суспільства, забезпечені фінансові умови соціально-економічної стабільності.

Ризик є обов'язковим елементом будь-якої економіки, особливо в умовах економічних трансформацій в країні. За умов нестабільності податкової системи суб'єкти податкових відносин зазнають впливу *податкового ризику*, тобто ймовірності фінансових втрат через зміну податкової політики, податкових ставок, відміну податкових пільг тощо.

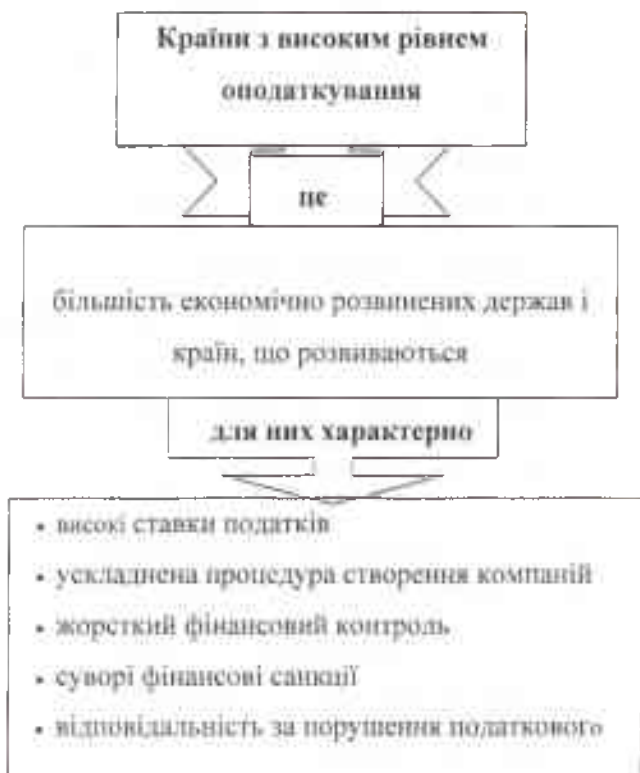
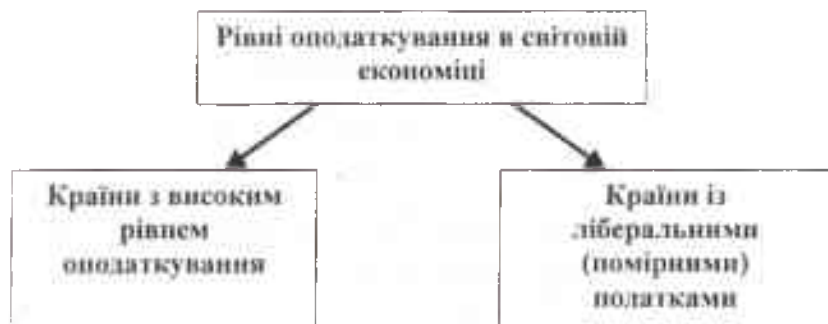
Податкові ризики можуть бути зменшеними внаслідок загальної систематизація податкового законодавства, спрощення правової бази оподаткування, уніфікація підходів і методів визначення елементів за всіма податками (зборами), зниження рівня податкового навантаження на суб'єктів оподаткування, врахування міжнародних аспектів (оподаткування доходів нерезидентів та іноземних доходів резидентів, дія міжнародних угод в сфері оподаткування).

З моменту виникнення податкових відносин і до сьогодні існує проблематика, яка не знаходить свого кінцевого вирішення (не дивлячись на численні спроби): максимізація податків чи оптимальне оподаткування. Оптимальне оподаткування передбачає податкове планування як в національному, так і міжнародному масштабі, на мікро- та макрорівні.

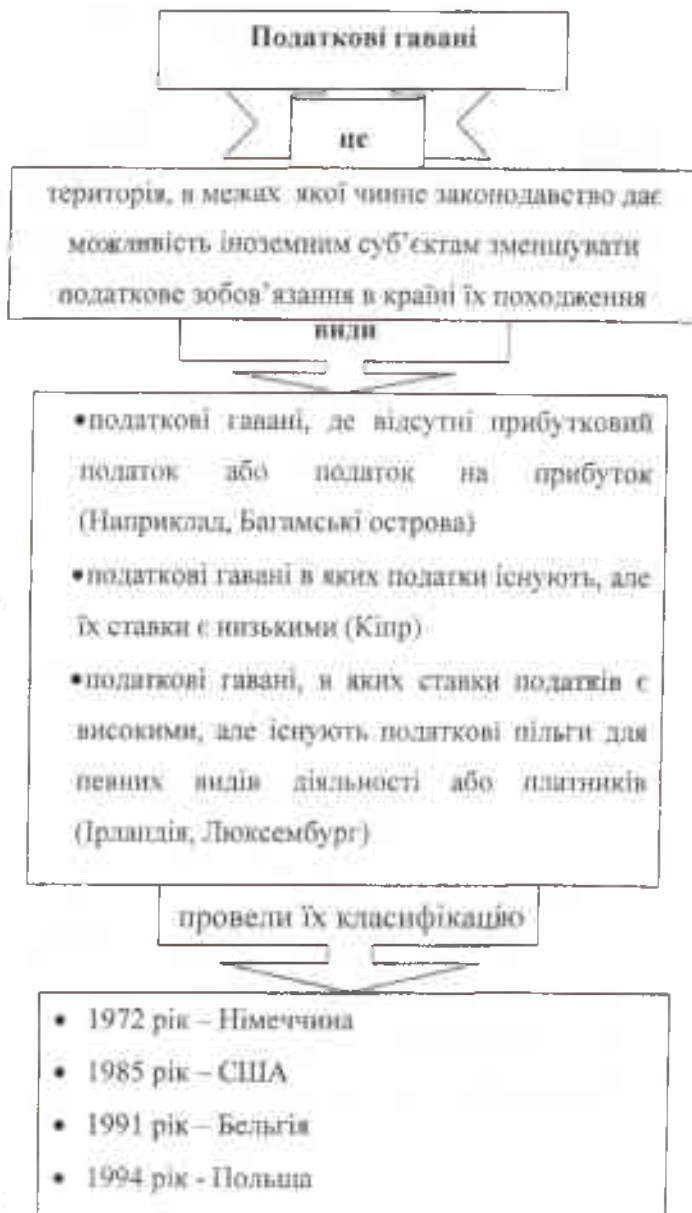
Отримання максимуму доходів у бюджет далеко на завжди має бути метою податкової політики. Прагнення до максимуму виправдано лише в тому випадку, якщо, по-перше, є тверда впевненість, що всі передбачені бюджетом витрати абсолютно необхідні і не можуть бути скорочені, і, по-друге, якщо розвиток тієї сфери виробництва, з якої стягують податок за ставками, що дають максимальні надходження, цілком достатній, і темп її подальшого розвитку буде без особливих збитків знижений.

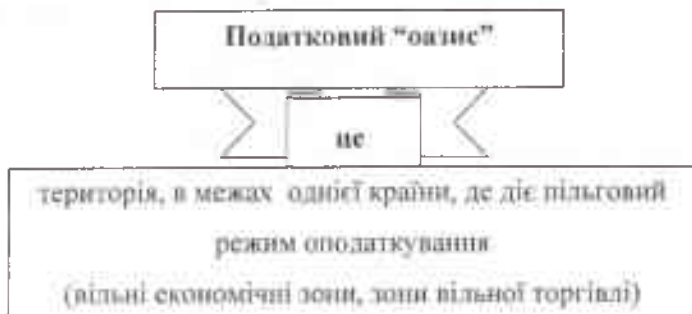
Податкові ризики, на відміну від інших видів ризику, не підлягають страхуванню. Їх умовно можна поділити на передбачувані (коли можливо спрогнозувати в майбутньому вплив та зміну політичних, економічних та інших чинників) та не передбачувані, які неможливо передбачити.

Тема 2. Рівні оподаткування в світовій економіці

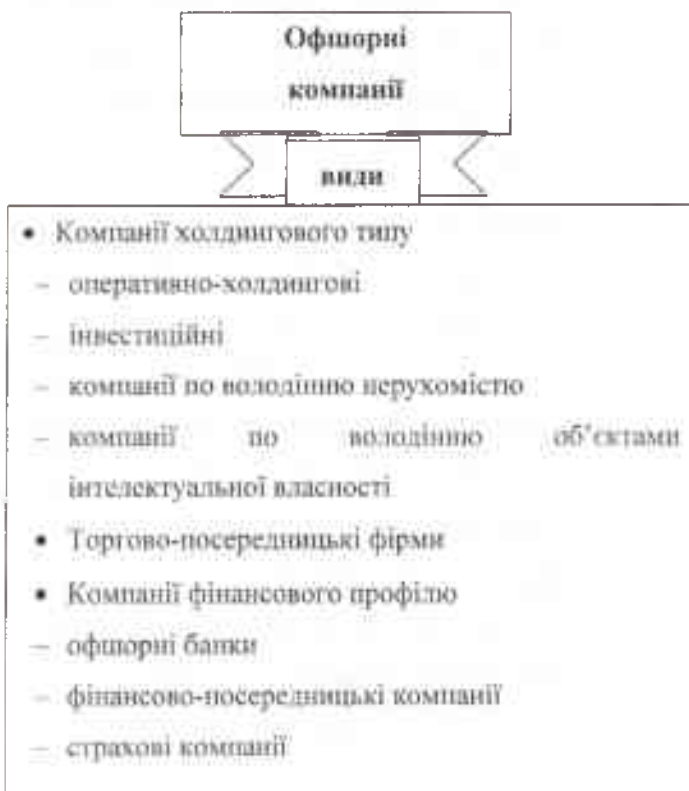

До юрисдикцій з помірним рівнем оподаткування належать, як правило, **податкові гавані**.

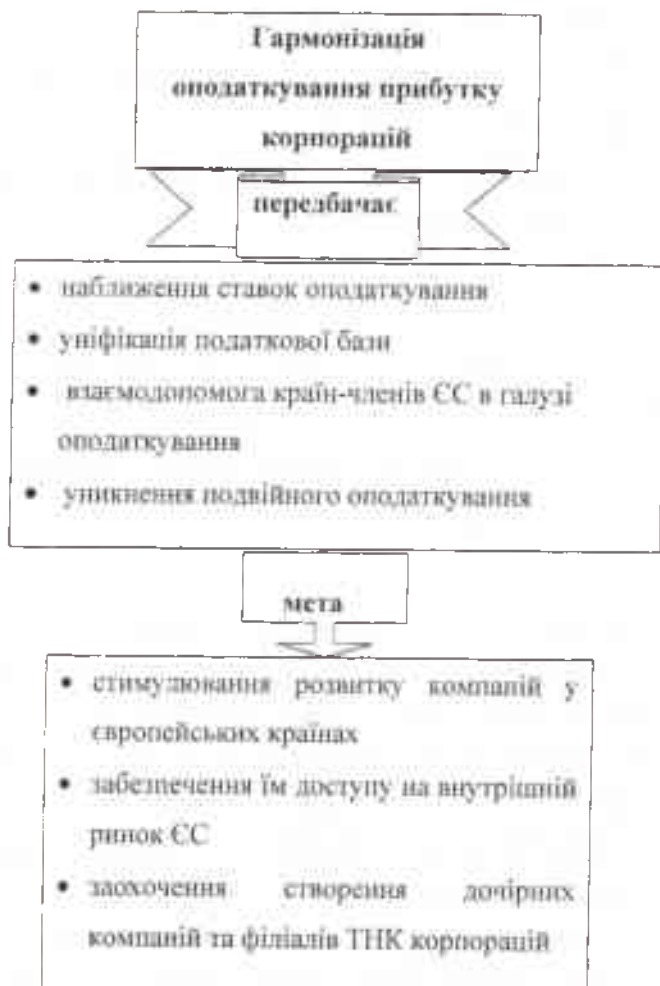

Податкові гавані це як правило островні або прибережні держави, тому їх називають **офшорними зонами**. З англійської – off-shore – на відстані від берега, поза територією країни.

Щоби наблизити ставки ПДВ в межах ЄС з 1993 р. вводиться мінімальна стандартна ставка – 15%.

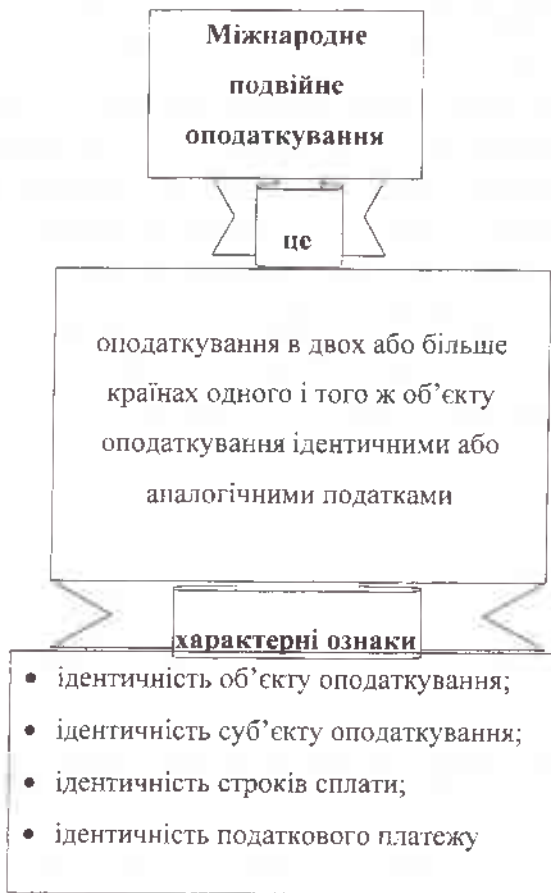
Поряд з гармонізацією ПДВ в межах ЄС податкова політика зорієнтована і на гармонізацію акцизів, яка передбачає уніфікацію акцизів у всіх країнах-членах ЄС, недопущення помітної різниці в цінах на підакцизні товари, стабільність у порядку справляння акцизів.

Так, ставки податків на розподілення прибутку в Люксембургу встановлюються згідно із двосторонніми податковими угодами і залежно від того чи є країна резиденства отримувача платежу членом ЄС. Якщо застосовують Директиву ЄС про материнські і дочірні компанії, то податок при виплатах дивідендів в країнах-членах ЄС може бути зменшений до нуля при умові, що материнська компанія контролює не менше 25% активів люксембурзької компанії протягом як мінімум останніх двох років. Відповідності із зазначеною Директивою в Нідерландах при виплаті дивідендів на користь материнської компанії-резидента країни-члена ЄС не застосовують податок на репатріацію капіталу.

Тема 3. Міжнародне подвійне оподаткування

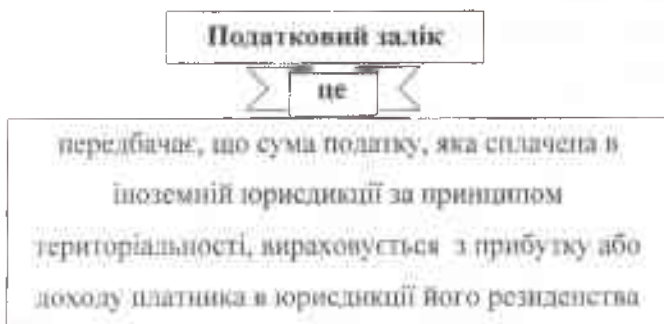
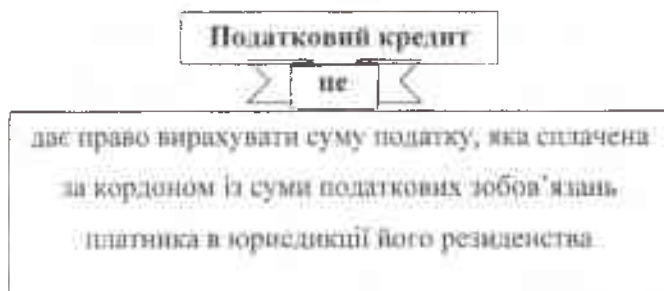
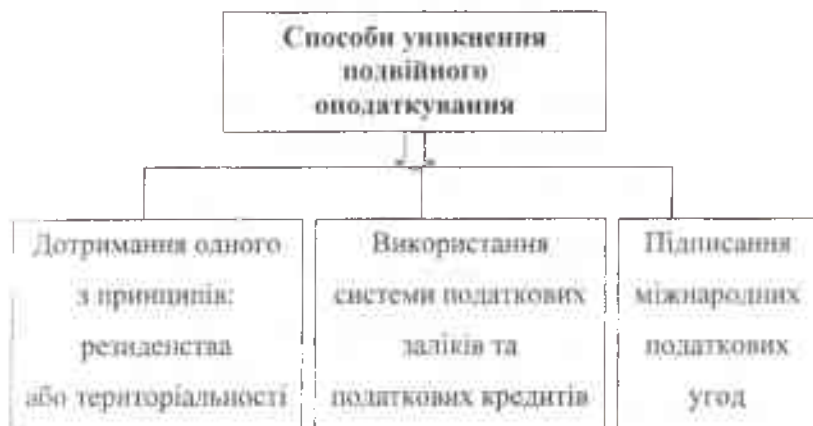
Розширення міжнародного співробітництва, переміщення капіталу, товарів, послуг неминує породжувати багатомірність (подвійність) оподаткування. Подвійне оподаткування характеризує таку ситуацію, коли відбувається як горизонтальне, так і вертикальне накладання одних податків на інші, а це неминує супроводжуватися негативними економічними наслідками. За умови зміцнення міжнародного економічного співробітництва та глобалізації економіки вирішення проблеми подвійного оподаткування стає складовою частиною міждержавної фіскальної координації.

Антиоподаткування виникає (як і міжнародне подвійне оподаткування) внаслідок невідповідності податкових систем різних країн, коли жодна з країн не визнає платника або об'єкт оподаткування. Тоді виникають так звані "податкові люки".

На практиці багато країн не дотримуються одного із принципів оподаткування (зазначених у темі 2), наслідком чого є подвійне оподаткування. Ще більш ускладнюється ситуація, коли одна країна

дотримується принципу резиденства, а інша – територіальності. Таким чином фіскальні юрисдикції втягуються в міжнародний конфлікт.

Найбільш дієвим та ефективним є підписання угод про уникнення подвійного оподаткування.

Міжнародні податкові угоди

мета укладення

- усунення подвійного оподаткування
- захист вітчизняних суб'єктів господарювання, які проводять зовнішнь-економічні операції
- розкриття фіскальних злочинів в країні
- розробка механізму вирішення спірних питань

типи

Податкові угоди, що розглядають тільки питання оподаткування

- Угоди про надання адміністративної допомоги
- Угоди про усунення подвійного оподаткування
- Угоди про розповсюдження податкової юрисдикції
- Загальні податкові угоди
- Угоди щодо податків та внесків в фонди соціального страхування
- Угоди з питань оподаткування громадян
- Інші угоди

Податкові угоди, що розглядають не лише питання оподаткування

- Угоди про взаємовідносини між державами
- Угоди про встановлення дипломатичних та консульських відносин
- Торгові угоди (зокрема, митні угоди)
- Угоди про взаємовідносини міжнародних організацій з країнами їх базування
- Інші угоди

види

- Загальні угоди
- Спеціальні угоди
- Двосторонні угоди
- Багатосторонні угоди

Історично ще в середині 19 століття були укладені перші податкові угоди: в 1843 р. між Бельгією та Францією, в 1845 р. між Бельгією та Голландією. Стосувалися вони в основному адміністративної допомоги та обміну інформацією.

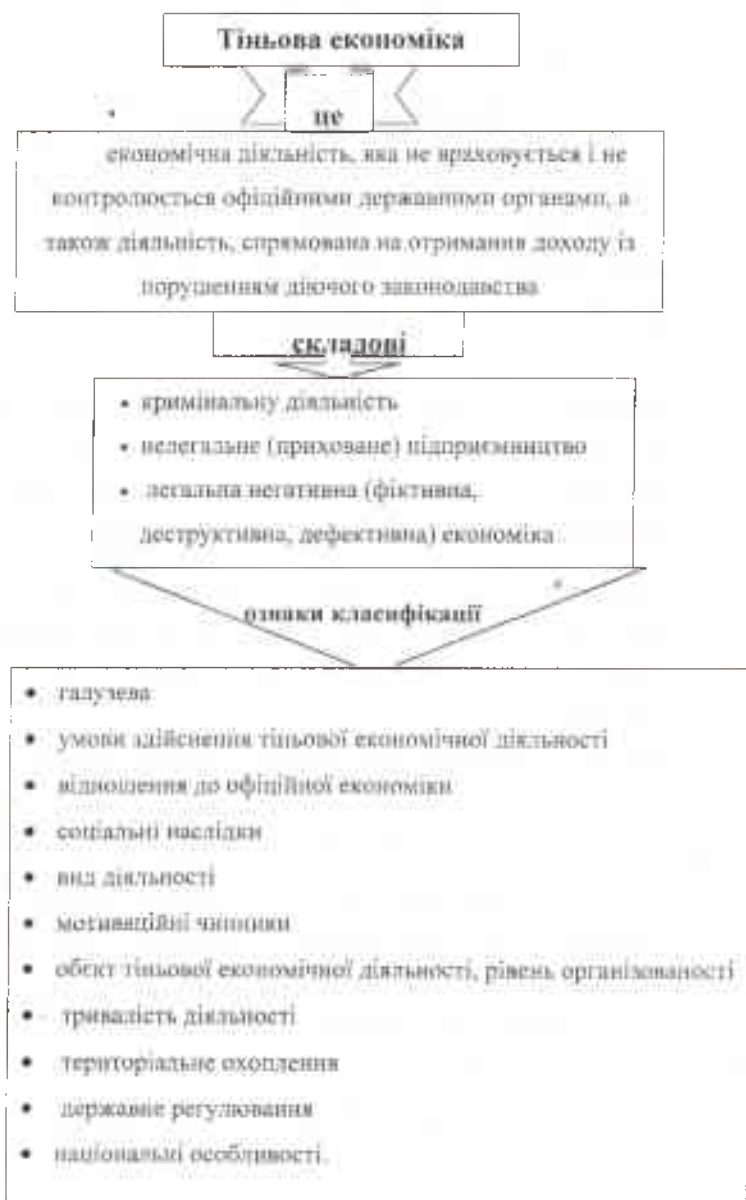
Для прикладу розглянемо подвійне оподаткування в Австрії. З метою уникнення багатомірності оподаткування в країні використовують міжнародні податкові угоди та податкові кредити. Останні мають місце, коли між Австрією та іншою державою не укладено конвенції про уникнення подвійного оподаткування. На даний час Австрія уклала більше 40 міжнародних податкових угод (в тому числі зі всіма країнами-членами ЄС).

Україна також зіткнулася з проблемою *подвійного оподаткування*. Більшість вчених (як теоретиків, так і практиків) схиляється до думки, що усунення подвійного оподаткування шляхом укладення податкових угод є більш ефективним в порівнянні з односторонніми заходами.

Україна активно використовує в своїй податковій політиці міжнародні податкові угоди. Станом на 1.01.2000 р. наша держава мала більше тридцяти діючих загальних і ряд спеціальних міжнародних податкових угод.

Згідно Закону України "Про правонаступництво України" Україна використовує і ряд договорів колишнього СРСР про уникнення подвійного оподаткування, що діють до набуття чинності новими договорами. Маємо на увазі договори з такими країнами: Австрією, Індією, Іспанією, Італією, Кіпром, Малайзією, Монголією, Францією, Швейцарією, Японією. З боку України положення конвенцій поширюються на податок з прибутку підприємств і прибутковий податок з громадян України, іноземних громадян і осіб без громадянства. Зважаючи на динамізм розвитку економічних відносин доцільно переглянути такі договори відповідно до реалій розвитку країни.

Тема 4. Ухилення від сплати податків та міжнародне податкове планування

В Україні тіньова економіка включає, в основному, незареєстровані види діяльності, які не заборонені чинним законодавством, але представники яких ухиляються від обліку та сплати податків. До тіньової економіки відносять і ті підприємства, які приховують частину свого економічного обороту.

Тіньова економіка – це відхилення від нормальних процесів ринку, проте вона, як і безробіття, інфляція та соціальні кризи, є невід’ємним його структурним елементом. В економічно розвинутих країнах тіньовий сектор економіки становить 2-5% ВВП країни (в Україні – близько 43-47%).

Для оцінки масштабів тіньової економіки досить часто використовують монетарні методи.

Найбільш вживаним є метод Гутманна. За цим методом обсяг тіньової економіки визначається:

$$T_n = V_n \frac{G_n D_{n_0} - G_{n_0} D_n}{G_{n_0} D_n}$$

де T_n - обсяг тіньової економіки в n -му році; V_n - обсяг ВВП у n -му році; G_n, G_{n_0} - готівкові гроші у n -му та n_0 -му роках; D_n, D_{n_0} - вклади в банках.

В модифікації Файге (враховує зміну швидкості грошей в тіньовому секторі) метод Гутманна виглядає наступним чином:

$$T_n = V_n \frac{\omega_n G_n D_{n_0} - G_{n_0} D_n}{G_{n_0} D_n}$$

де ω_n - коефіцієнт збільшення швидкості грошей в тіньовому секторі в n -му році порівняно з офіційним сектором економіки.

В Україні Інститутом Росії були проведені дослідження тіньового сектору із використанням модифікацій методу Гутманна.

Проводяться і розрахунки обсягу тіньової економіки із врахуванням зміни рівня оподаткування протягом певного періоду. Загалом, коефіцієнт тіньовизації економіки прямо пропорційний сукупному податковому навантаженню, обернено пропорційний рівню оподаткування фізичних та юридичних осіб, прямо пропорційний обсягу готівки у грошовій масі.

Учасниками податкових відносин є: держава, податкові органи, платники податків (виконують визначені податковим законодавством обов'язки та несуть відповідальність).

**Податкове
правопорушення**

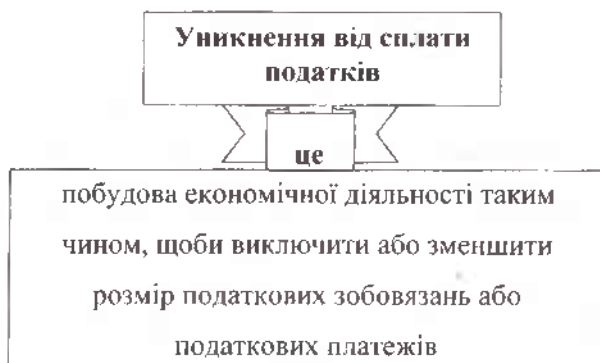
це

протиправна дія або бездія, яка виявляється в невиконанні або в неналежному виконанні податкових зобов'язань, за які встановлюється відповідальність

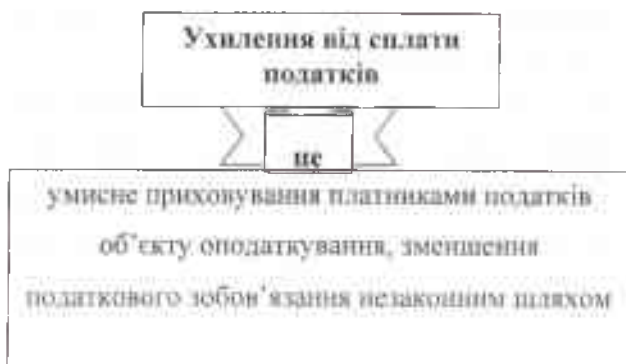
визли

- Правопорушення проти обов'язків по сплаті податків: несплата або несвоєчасна сплата податку, незаконне використання пільги по даному виду податку, приховування об'єкту оподаткування
- Правопорушення проти контрольної функції податкових органів, пов'язані з несвоєчасною реєстрацією в державних органах або ухиленням від такої реєстрації, перешкодженням здійсненню контрольної діяльності, податковим перевіркам, непокорю законним вимогам або розпорядженням податкових органів, погрозами й образами на адресу співробітників податкових служб
- Правопорушення проти ведення бухгалтерського обліку, упорядкування і надання бухгалтерської і податкової звітності, невірогідність даних фінансової документації, порушення порядку упорядкування і надання бухгалтерської і податкової звітності, ухилення від надання даних звітності
- Правопорушення проти системи гарантій виконання обов'язків платника податків: незаконне відкриття банківських рахунків, вчинення незаконних розрахунків (включаючи розрахунки готівкою), незаконна видача фінансових документів, порушення касової дисципліни

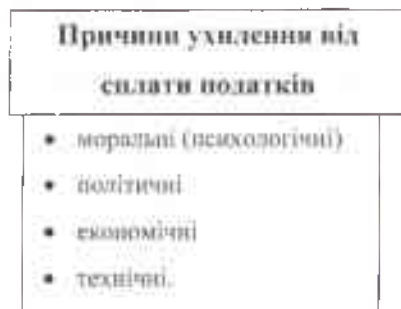
Існують відмінності між ухиленням та уникненням від сплати податків.

На відміну від ухилення уникнення не є податковим злочином. Уникнення ґрунтується на основі податкового планування із використанням законних пільг та механізмів, на детальному та досконалому знанні норм податкового законодавства і вірному їх застосуванні з метою оптимізації податкових зобов'язань. Податкове планування знайшло своє прийняття і на міжнародному рівні, і воно передбачає допустиме законодавством зниження глобального податкового тиску фізичних та юридичних осіб з метою максимізації їх допустимих доходів, які виникають у всіх юрисдикціях ведення зовнішньоекономічної діяльності

Ухилення від сплати податків є правопорушенням або злочином, відповідальність за яке може бути адміністративною або кримінальною.

Моральні (психологічні) причини

закладені в податкових законах. Постійні зміни в системі оподаткування та зміни податкового законодавства знижують довіру до них платників, в тому числі й іноземних

Політичні фактори

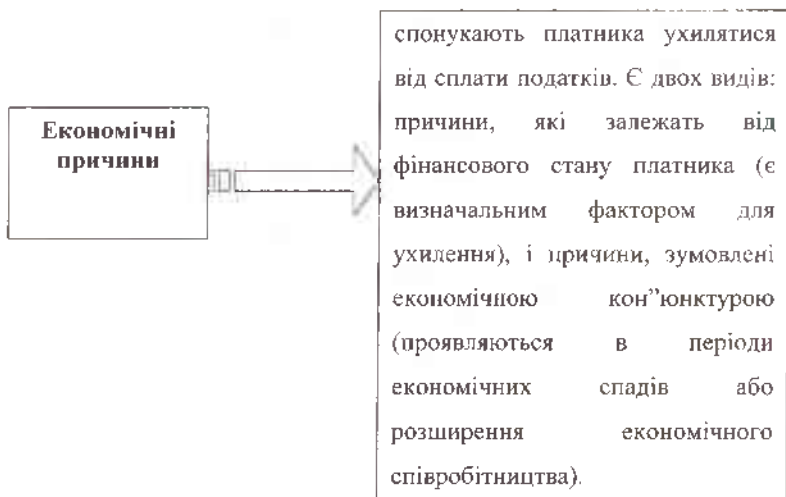

підтримують платників до ухилення від сплати податків, тоді коли податки починають використовуватися державою не тільки для покриття своїх витрат, але і як інструмент соціально-економічної політики.

Технічні причини

полягають в складності податкової системи, яка перешкоджає ефективності податкового контролю, в результаті чого платник може уникнути сплати податків.

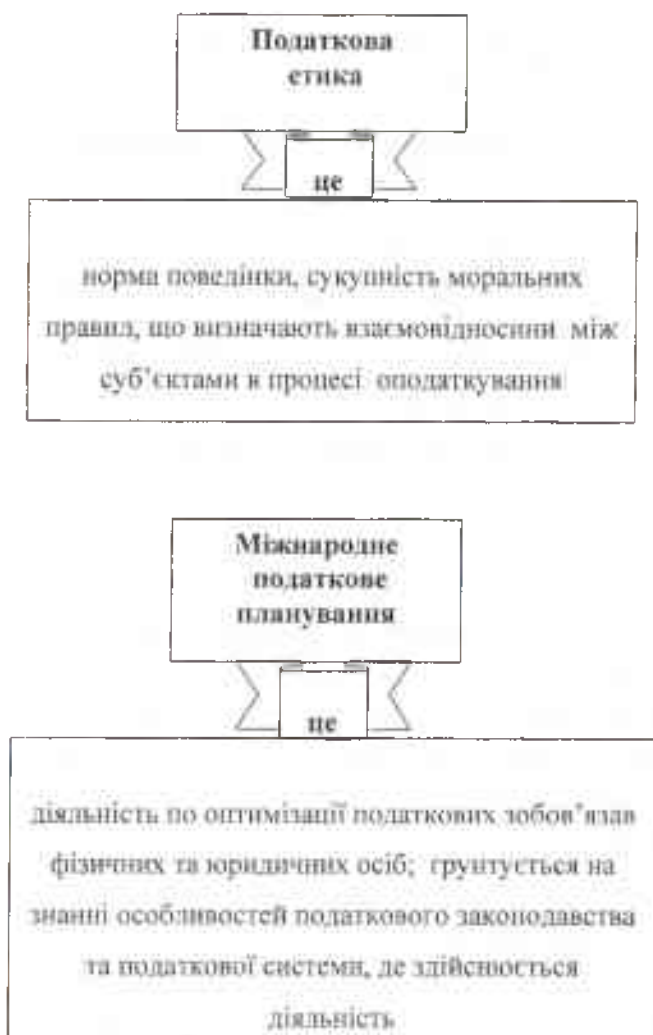

Податкове законодавство України часто дає платнику можливість ухилитися від сплати. Це обумовлено:

- ◆ наявністю в законодавстві значного числа податкових пільг;
- ◆ наявністю різноманітних ставок оподаткування;
- ◆ наявністю різних способів віднесення витрат: на собівартість, фінансовий результат, прибуток, який залишається в розпорядженні підприємства; дана обставина безпосередньо впливає на розрахунок бази оподаткування;
- ◆ наявністю значних недоопрацювань в податкових законах, що пояснюються недосконалістю юридичної техніки і неврахуванням законодавцями всіх необхідних обставин, які можуть виникнути при нарахуванні чи сплаті того чи іншого податку.

В Україні в 2000 р. понад 1080 кримінальних справ порушено за фактами ухилення від сплати податків та 305 за приховування валютної виручки. За матеріалами податкової міліції порушено 9 тисяч кримінальних справ, до суду направлено майже 6 тисяч кримінальних

справ та протокольних проваджень. До бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів стягнуто податків, зборів, інших обов'язкових платежів на суму 1,6 млрд.грн. , донараховано коштів на загальну суму 405 млн.грн.. Завдяки заходам податкової міліції повернуто в Україну 62,3 млн. доларів США. Розшукано та встановлено місцезнаходження 19657 неплательників податків.

**Основні
методи
податкового планування**

- прискорена амортизація
- використання загальних (наприклад, пільги на відрахування у благодійні фонди) та галузевих податкових пільг
- отримання права на податковий кредит при здійсненні НДДКР, інвестицій, підготовку та перепідготовку персоналу
- інші

Розрізняють корпоративне та індивідуальне міжнародне податкове планування.

Корпоративне планування передбачає пошук шляхів зниження сукупного податкового навантаження на суб'єктів ЗЕД, ТНК загалом, та корпорацій зокрема.

Індивідуальне податкове планування забезпечує максимізацію сукупного доходу платника-фізичної особи при мінімізації його податкового навантаження.

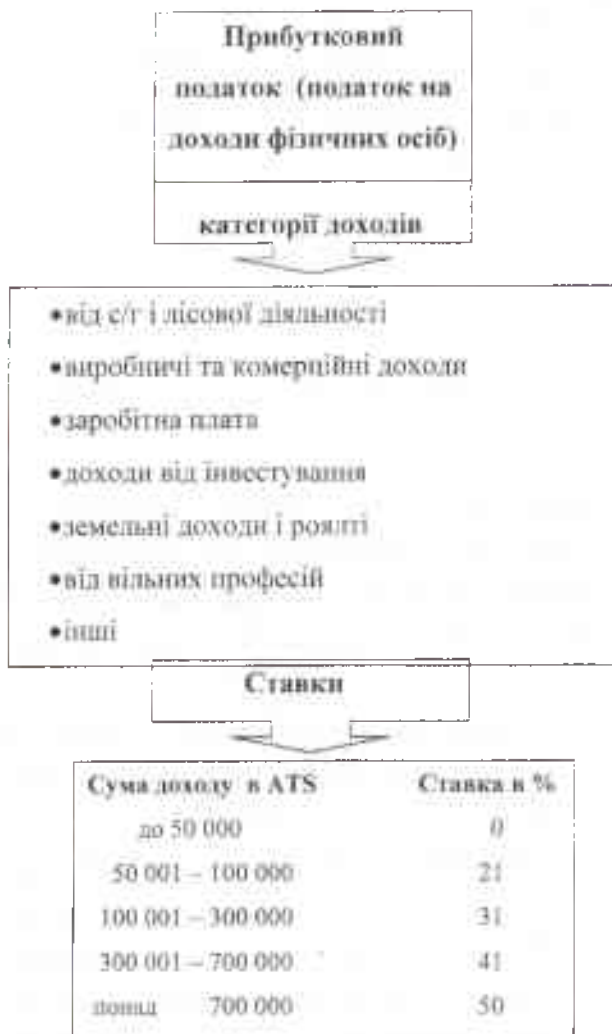
Для своєчасного розкриття та розслідування податкових злочинів важливим є обмін інформацією між податковими службами різних країн.

Правовий режим обміну інформацією передбачає його законодавче закріплення. Обмін інформацією між податковими службами може проводитися на основі укладення двосторонніх податкових конвенцій та міжнародних актів, розроблених з метою адміністративної двосторонньої допомоги.

Обмін інформацією дозволяє органам податкових служб держав, що уклали договори, мати інформаційну базу для посилення боротьби з податковими ухиленнями, для забезпечення належного застосування внутрішнього податкового законодавства. Так, наприклад, у 1977 р. була розширена Директива Ради Європи про взаємодопомогу між компетентними органами держав-членів в області прямого оподаткування. В Україні діють угоди про співробітництво податкових служб з Росією та Узбекистаном, підписані угоди з Киргизстаном, Вірменією, Грузією, готова до підписання угода з Азербайджаном.

Австрія

Податок на прибуток - ставка 34%. Незалежно чи розподілений прибуток, чи ні. Дивіденди оподатковуються за ставкою 25%.

Інші податки:

1. Акцизи
2. Податок на нерухомість
3. Податок зі спадщини
4. Соціальний податок
5. Муніципальний податок
6. Внески в касу сімейного асигнування
7. Інші

Німеччина

Прибутковий податок з фізичних осіб

Податкове право Німеччини виділяє дві категорії податків: прями та непрямі. Значне місце в податковій системі посідає прибуткове оподаткування. Розрізняють відмінності в прибутковому оподаткуванні залежно від того, чи є фізична особа резидентом чи нерезидентом.

Особливості оподаткування нерезидентів в Німеччині визначаються Податковим законом, що визначає відносини із іноземними особами – *Aussensteuergesetz AstG*.

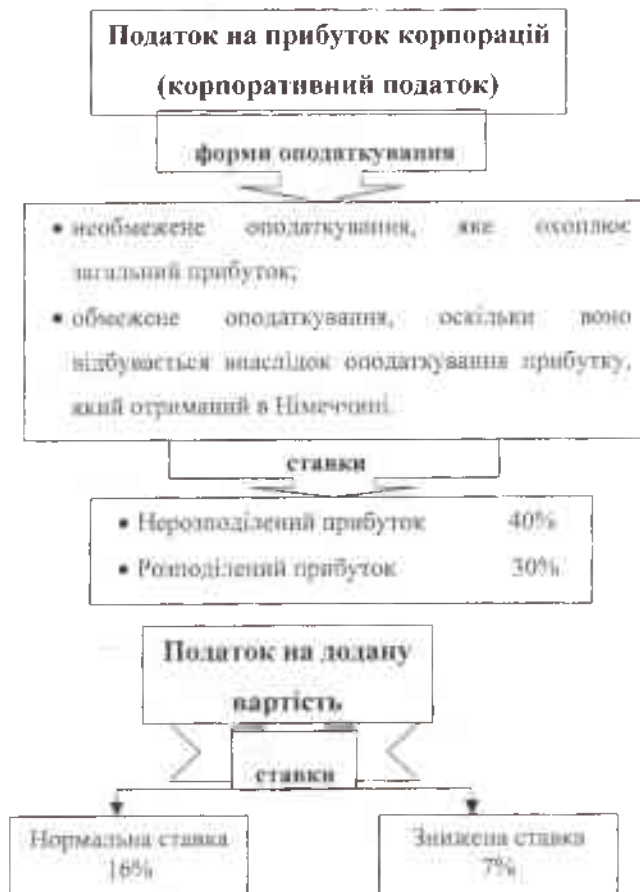
**Прибутковий податок
(податок
на доходи
фізичних осіб)**

категорії доходів

- с/г та лісові доходи;
- виробничі та комерційні доходи;
- некомерційні доходи;
- заробітна плата;
- доходи від рухомого капіталу;
- доходи від оренди та прирівняні до них;
- інші доходи (згідно із статтею 22 EStG [Законодавство про прибуткове оподаткування]): періодичні доходи такі як рента, субвенції; продовольчі допомоги; спекулятивні доходи.

ставки

Сума доходу у DM	Ставки в %-х
До 13499	Неоподатковуваний мінімум
13500 до 39999	від 22,9 до 31
40000 до 114700	від 31 до 51
Понад 114700	51

Інші податки:

1. Акцизи
2. Реєстраційний податок
3. Промисловий податок
4. Податок на професію
5. Податок на майно (скасований з 1 січня 1997 р.)
6. Земельний податок
7. Автотранспортний податок
8. Інші

Франція

Прибутковий податок (податок на доходи фізичних осіб)

категорії доходів

- заробітна плата, пожиттєвий ануїтет
- сільськогосподарські доходи
- виробничі і комерційні доходи
- некомерційні доходи
- земельні доходи
- дохід від рухомого капіталу
- доходи, які є винагородами від керівництва компанії

ставки

Сума доходу у FF	Ставки в %-х
До 26230	0
26230 – 51600	10,5
51600 – 90820	24
90820 – 147050	33
147050 – 239270	43
239270 – 295070	48
Понад 295070	54

Доходи фізичних осіб

оподатковуються

а) від цінних паперів за ставкою 26% (включені соціальні внески);

б) дорогоцінних предметів

-дорогоцінні метали – 8% від ціни продажу (виплати по погашенню соціальних боргів CRDS включені);

-дорогоцінні прикраси, мистецькі або колекційні твори

◆ менше FF20000 - звільняються від оподаткування

◆ в межах FF20000-30000 – 7,5% із знижкою (CRDS включені)

◆ більше FF30000 – 7,5% (CRDS включені).

в) від нерухомості – оподатковуються за загальною шкалою (не включаючи звільнення від оподаткування та зниження рівня оподаткування).

Корпоративний податок

Основними видами товариств у Франції є: акціонерні товариства (SA), прості акціонерні товариства (SAS), товариства з обмеженою відповідальністю (SARL), акціонерні командитні товариства (SCA). В їх складі розрізняють товариства-резиденти та товариства-нерезиденти. Оподатковуваний прибуток визначається на основі результатів податкового обліку після здійснення численних відрахувань. Амортизаційні витрати знижують суму, що підлягає оподаткуванню,

навіть якщо вони відображені в бухгалтерському обліку. Базова ставка податку – 36,66%.

Встановлюються також спеціальні ставки для Корсіки та окремих департаментів.

Інші податки:

1. Податок зі спадщини та дарувань
2. Реєстраційний податок
3. Професійний податок
4. Соціальні внески
5. Податки на солідарну відповідальність майном
6. Інші.

Бельгія

Прибутковий податок

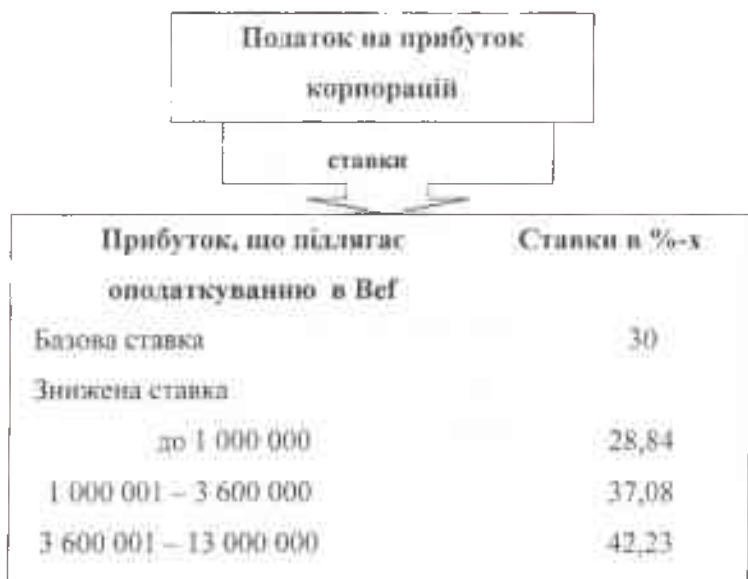
категорії доходів

- Доходи від нерухомості
- Доходи від операцій з цінними паперами
- Професійні доходи
- Інші доходи
(наприклад, субсидії, рента та пенсії особам артистичних професій тощо)

ставки

Сума доходу у Vef	Ставки в %-х
До 253 000	25
253 001 – 335 000	30
335 001 – 478 000	40
478 001 – 1 100 000	45
1 100 001 – 1 650 000	50
1 650 001 – 2 420 000	52,5
Понад 2 420 000	55

Прибутковий податок сплачується і на місцевому рівні в розмірі 6-9% від базової ставки. Стягується також кризовий платіж у розмірі 3%.

Інші податки:

1. Акцизи
2. Реєстраційний податок
3. Податок зі спадщини
4. Податок з автотранспортних засобів
5. Інші

Данія

Основні податки

- Прибутковий податок: ставка 40-59%
- Податок на прибуток: ставки 32%
- Податок на додану вартість: базова ставка 25%, нульова ставка 0%
- Податок зі спадщини: ставки 15%, 25%, 36,25%
- Акцизи
- Спеціальний податок на нафту і газ
- Реєстраційний податок
- Інші

податкові стимули

- Витрати на дослідження та розвиток можуть не враховуватися за той рік, в якому вони зроблені або амортизуватися за 5 років
- Обладнання та устаткування амортизується за реальними цінами в розрахунку 30% на рік
- Не оподатковуються дивіденди іноземних дочірніх компаній
- Прихильні умови оподаткування для іноземних емігрантів, з можливістю фіксованого податку 25%
- Низькі соціальні внески
- Вихідні дивіденди не оподатковуються, якщо материнська компанія знаходиться в державі, з якою Данія уклала договір про подвійне оподаткування і договір це обумовлює

Іспанія

Прибутковий податок

категорії доходів

- Доходи від праці
- Доходи від нерухомості
- Доходи від операцій з цінними паперами
- Доходи від професійної та виробничої діяльності
- Виграші та спадщина

ставки

Сума доходу у РТА	Ставки в %-х
0 – 612 000	18
612 001 – 2 142 000	24
2 142 001 – 4 182 000	28,3
4 182 001 – 6 732 000	37,2
6 732 001 – 11 220 000	45
Понад 11 220 000	48

Податок на прибуток: базова ставка 35%.

Інші податки:

1. Акцизи
2. Реєстраційний податок
3. Податок зі спадщини
4. Податок на майно
5. Податок на економічну діяльність
6. Інші

Італія

Сума доходу у ІТЛ	Ставки в %-х
До 15 000 000	18,5
15 000 001 – 30 000 000	25,5
30 000 001 – 60 000 000	33,5
60 000 001 – 135 000 000	39,5
Понад 135 000 000	45,5

Податок на прибуток: ставка 37%.

Інші податки:

1. Акцизи
2. Реєстраційний податок
3. Податок зі спадщини
4. Гербовий збір
5. Збір з біржових угод
6. Податок на нерухомість
7. Податок з реклами
8. Місцеві ліцензійні збори
9. Податок на автотранспорт
10. Інші

Люксембург

Прибутковий

податок

ставки

Сума доходу у LUF	Ставки в %-х
До 270 000	0
270 001 – 354 000	6
354 001 – 423 000	16
423 001 – 492 000	18
492 001 – 561 000	20
561 001 – 630 000	22
630 001 – 699 000	24
699 001 – 768 000	26
768 001 – 837 000	28
837 001 – 906 000	30
906 001 – 975 000	32
975 001 – 1 044 000	34
1 044 001 – 1 113 000	36
1 113 001 – 1 182 000	38
1 182 001 – 1 251 000	40
1 251 001 – 1 320 000	42
1 320 001 – 2 640 000	44
Понад 2 640 000	46

**Податок на прибуток
корпорацій**

ставки

Прибуток в LUF	Ставки в %-х
До 400 000	20
400 001 – 600 000	80 000 LUF + 50% прибутку, більшого 400 000 LUF
Понад 600 000	30

**Податок на додану
вартість**

ставки

базова ставка 15%	проміжна ставка 12%	знижена ставка 6%	понижена ставка 3%
-------------------------	---------------------------	-------------------------	--------------------------

строки
декларування

Сума в LUF	Період
До 4 500 00	Річний
4 500 001 – 25 000 000	Квартальний
Понад 25 000 000	Щомісячно

Великобританія

У Великобританії використовується седулярна система прибуткового оподаткування. Донедавна діяло шість седул, проте седули В, С, D4 були скасовані.

Прибутковий податок

седули

Седула А – доходи від майна

Седула D

- 1) – доходи від комерційної діяльності
- 2) – доходи від надання професійних послуг
- 3) – доходи у вигляді процентів та аліменти
- 5) – дивіденди від ЦП за кордоном та інші доходи, отримані за кордоном
- 6) – інші доходи, які не були включені

Седула E – заробітна плата

Седула F – включає дивіденди та інші виплати, що здійснюються національними компаніями

ставки

Доходи в £	Ставки в %-х
До 1 520	10
1 520 – 28 400	10
доходи у формі дивідендів	10
доходи від заощаджень	20
інші доходи	22
Понад 28 400	32,5
доходи у формі дивідендів	32,5
інші доходи	40

**Податок на прибуток
корпорацій**

ставки

Прибуток в £	Ставки в %-х
До 10 000	10
10 001 – 50 000	22,5
50 001 – 300 000	20
300 001 – 1 500 000	32,5
Понад 1 500 000	30

**Податок на додану
вартість**

ставки

базова ставка 17,5%	поставання паливо-мастильних матеріалів підприємствами некомерційного характеру – 5%	нульова ставка 0%
---------------------------	--	-------------------------

Інші податки:

1. Акцизи
2. Реєстраційний податок
3. Податок зі сладщини
4. Гербовий збір
5. Податок з грального бізнесу
6. Податок на нерухоме майно
7. Митні збори
8. Інші

Тема 6. Податкові системи постсоціалістичних країн

Словакія

Прибутковий податок

категорії доходів

- Заробітна плата
- Доходи від комерційної діяльності або від надання професійних послуг
- Плата за квартиру
- Інші доходи

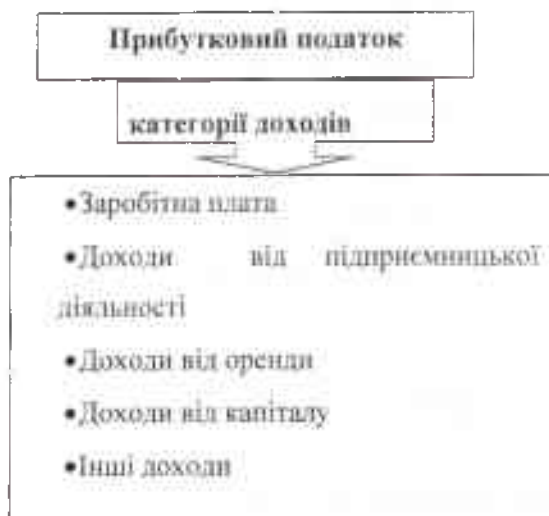
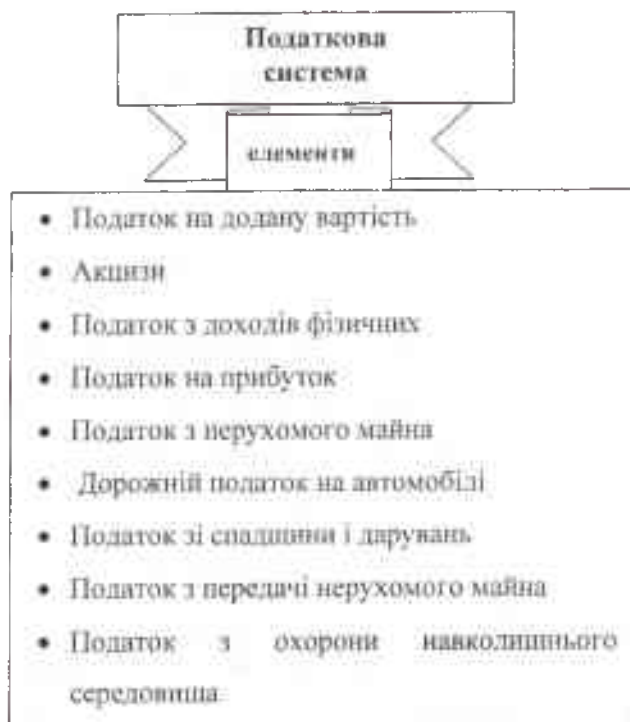
ставки

Сума доходу у Sk	Ставки в %-х
До 90 000	12
90 000 – 150 000	20
150 000 – 240 000	25
240 000 – 396 000	30
396 000 – 564 000	35
564 000 – 1 128 000	40
Понад 1 128 000	42

Податок на прибуток корпорацій: 29 %.

Податок на додану вартість: 23%, 6%.

Чехія

**Ставки
прибуткового
податку**

суми доходу, CZK	Ставки в %-х
До 84 000	15%
84 000– 68 000	12 600 + 20% з суми, що перевищує 84 000 крон
168 000–252 000	29 400 + 25% з суми, що перевищує 168 000 крон
252 000 – 756 000	50 400 + 32% з суми, що перевищує 252 000 крон
Понад 756 000	211 680 + 40% з суми, що

Податок на прибуток корпорацій: 35 %.

**Податок на додану
вартість**

введений 1 січня 1993 р.
№588/1992

Звід законів та доповнення до нього

платники

підприємства, які підпадають під дію даного
закону і мають оборот протягом трьох місяців не
менше

Ставки ПДВ

**Акцизний
податок**

**регулюється Законом про акцизні податки
№ 587/1992 Сб.**

платники

юридичні та фізичні особи, котрі виробляють, експортують чи імпортують лідакцизні товари, а також особи, що оперують з такими товарами, при умові, що вони оперують з товаром, за котрий не сплачений податок попередніми власниками товару

обов'язок платника щодо сплати акцизного збору виникає у день отримання товару зі складу виробника, а при експорті – в день виникнення митного боргу

**Розрахунок та сплату платник проводить
самостійно**

(за виключенням тютюнових виробів, коли розрахунок податку здійснює податковий орган)

**Існує право на повернення сплаченого
податку**

протягом 6 місяців після місяця виникнення цього права

Ставки акцизного збору в Чехії

1. Паливо-мастильні матеріали		
Код ШІВ Д ЧР	Найменування	Ставка
2710	Автомобільний бензин та автомобільне паливо (виняток авіаційне паливо)	11570 крон/т
	Технічні бензини	0 крон/т
	Бензинові суміші	11570 крон/т
	Дизельне паливо та гас	8340 крон/т
	Суміші бензину з іншим паливом	8340 крон/т
	Масило двигуна та трансмісійне	0 крон/т
	Паливні суміші для опалення	8340 крон/т
2711	Зріджений газ, що використовується як паливо	2370 крон/т
інше паливо для міжнар. повітряного сполучення та паливо для держ. потреб		
2. Спирт та вироби із спирту		
2201	Спирт	195 крон/л
2202	Дистилати фруктові	95 крон/л
	Вироби із спирту, інші дистилати	195 крон/л
інший спирт та вироби з нього, якщо вони є компонентом при виробництві ін. товарів		
3. Пиво (кількість пива враховується в гектолітрах)		
2203	Пиво до 1%	157 крон/л
	Пиво до 6,6 %	320 крон/л
	Пиво більш 6,6 %	430 крон/л
4. Пиво		
2204	Вина отримані шляхом штучного бродіння (в т.ч. з добавлянням спирту)	2,5 крон/л
	Збагачені вина	12,2 крон/л
2205	Десертні вина	16,4 крон/л
2206	Ігристі вина	23,4 крон/л
5. Тютюнові вироби		
2402	Сигарети з фільтром зверх 70 мм.	0,65 крон/шт
	До 70 мм	0,55 крон/шт
2403	Сигаретний тютюн для ручного виготовлення сигарет	690 крон/шт
	Трубочний та жувальний тютюн	35 крон/шт
тютюнові вироби, які продаються на території ЧР, повинні мати акцизну марку. За недотримання даної вимоги митним органом може бути накладений штраф у розмірі від 200000 до 5000000 крон		

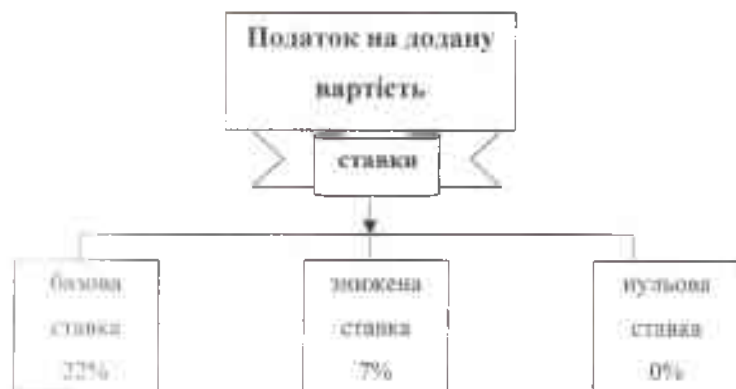
Польща

Основні податки

- Прибутковий податок
- Податок на прибуток: ставка 30%
- Податок на додану вартість
- Податок зі спадщини і дарувань
- Акцизний збір
- Транспортний податок
- Сільськогосподарський податок
- Податок на лісове господарство
- Податок на нерухомість
- Інші

Прибутковий податок ставки

Сума доходу у PLN	Ставки в %-х
До 32 736	19
32 736 – 65 472	5783,64 злотих +30% суми, що перевищує 32 736
Понад 65 472	15 604,44 злотих +40% суми, що перевищує 65 472

Угорщина

Основні податки

- Податок на доходи фізичних осіб
- Податок на прибуток: ставка 18%
- Податок на додану вартість
- Податок зі спадщини і дарувань
- Акцизний збір
- Відрахування на соціальне страхування
- Інші

Прибутковий податок

ставки

Сума доходу в HUF	Ставки в %-х
До 400 000	20
400 001 – 1 000 000	80 000 форинтів +30% суми, що перевищує 400 000
Понад 1 000 000	260 000 +40% суми, що перевищує 1 000 000

Білорусія

Основні податки

- Податок на доходи фізичних осіб: ставки 9%, 12%, 15%, 20%, 25%, 30%
- Податок на прибуток
- Податок на додану вартість
- Акцизний збір
- Податок з продажу автомобільного палива: ставка 10%
- Надзвичайний податок: ставка 4% від фонду оплати праці
- Податок з суб'єктів малого підприємництва
- Земельний податок
- Податок на придбання автотранспортних засобів: ставка 5% від їх ціни продажу
- Екологічний податок
- Податок на нерухомість: ставка 1%
- Інші

**Податок
на прибуток**

ставки

Ставки в %-х

25	основна
15	для малих підприємств
10	для підприємств, що обслуговують АПК
7	для підприємств АПК

**Податок на додану
вартість**

ставки

базова
ставка
20%

знижена
ставка
10%

нульова
ставка
0%

Росія

Податкова система

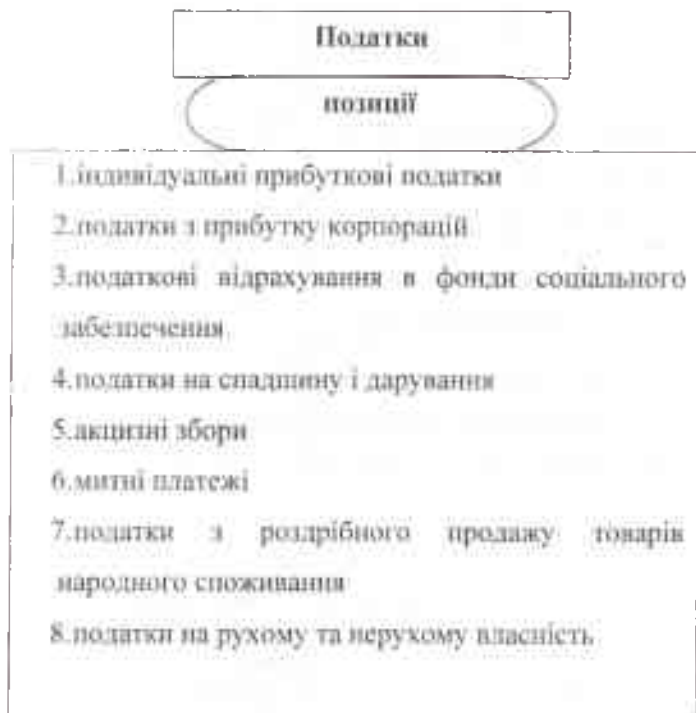
рівні

- I-й рівень – федеральні податки
 - ПДВ
 - Акцизи
 - Прибутковий податок
 - Мито і митні збори
 - Податок на прибуток
 - Державне мито
 - Податок з майна, що переходить внаслідок спадщини або дарування
 - Інші
- II-й рівень – податки республік в складі РФ і податки країв, областей, автономних областей, автономних округів
 - Податки на майно підприємств
 - Республіканські платежі за використання природних ресурсів
 - Плата за воду
- III-й рівень – місцеві податки
 - Податок на майно фізичних осіб
 - Реєстраційний збір
 - Курортний збір
 - Збір за право торгівлі
 - Земельний податок
 - Податок на рекламу
 - Збір за парковку автотранспорту
 - Податок на будівництво об'єктів виробничого призначення в курортній зоні
 - Інші

Тема 7. Податкові системи Сполучених Штатів Америци та Канади

США

Податки в США стягуються на трьох рівнях: федеральному, на рівні штатів, муніципальному.

Податки позиції 1-5 стягуються в різних пропорціях на всіх трьох рівнях, митні платежі надходять у федеральний бюджет, податки позиції 7-8 стягуються податковими органами штатів та на місцевому рівні.

Головним податковим органом в США є Служба внутрішніх доходів (СВД). Голова СВД призначається президентом США і підпорядковується безпосередньо міністру фінансів.

Служба внутрішніх доходів

структура

- центральний апарат
- 7 регіональних управлінь
- 58 окружних податкових управлінь

завдання

- Організація податкового процесу
- Розробка та випуск методичних матеріалів з питань оподаткування
- Відповідає за дотримання платниками податкового законодавства
- Здійснення контролю:
 - за своєчасністю податкових поступлень
 - за правильністю заповнення податкових декларацій
 - за правильністю застосування податкового кодексу
- Організація та проведення податкових перевірок

Податок на прибуток корпорацій

ставки

Сума оподаткованого прибутку, \$	Ставки в %-х
Менше 50 000	15
50 001 – 75 000	25
75 001 – 100 000	34
100 001 – 335 000	39
335 001 – 10 000 000	34
10 000 001 – 15 000 000	35
15 000 001 – 18 333 333	38
...	..

**Федеральний індивідуальний
прибутковий податок**

ставки

Розмір оподатковуваного прибутку, \$ Ставки в %-х
Одинокі фізичні особи

Менше 25 750	15
25 750 – 62 450	28
62 450 – 130 250	31
130 250 – 283 150	36
Більше 283 150	39,6

**Подружні пари, які сплачують податки спільно та
члени сімей, які овдовіли**

Менше 43 050	15
43 050 – 104 050	28
104 050 – 158 550	31
158 550 – 283 150	36
Більше 283 150	39,6

Члени сімей, які виплачують податки самотійно

Менше 21 525	15
21 525 – 52 025	28
52 025 – 79 275	31
79 275 – 141 575	36
Більше 141 575	39,6

Голови сімейних господарств

Менше 34 550	15
34 550 – 89 150	28
89 150 – 144 400	31
144 400 – 283 150	36
Більше 283 150	39,6

Канада

Податкова система

рівні

- I-й рівень – федеральні податки
- II-й рівень – податки провінцій
- III-й рівень – місцеві податки

Основні податки

- Прибутковий податок. Доходи поділяються на:
 - заробітна плата;
 - доходи від підприємницької діяльності;
 - доходи від майна, зданого в оренду;
 - доходи від інвестицій (проценти, дивіденди);
 - приріст капіталу;
 - інші доходи, включаючи пенсії, дотації та ін.
- Податок на прибуток корпорацій
- Податок з продажу
- Відрахування в фонди соціального страхування
- Акцизи
- Податок на спадщину і дарування
- Податок на нерухомість
- Податок на підприємницьку діяльність
- Інші

Тема 8. Особливості податкових систем

Китаю та Японії

Японія

В кінці 80- років в Японії була проведена податкова реформа, якій передувала тривала підготовка. Зважаючи на специфіку політичної культури Японії, в основу якої покладено пошук компромісу інтересів різних прошарків суспільства, потрібно було 10 років, щоб здійснити реформування: лише у 1989 році був введений японський варіант податку на додану вартість – споживчий податок. У 90-х роках було здійснено кілька спроб провести податкову реформу, але всі вони закінчувалися лише прийняттям надзвичайних заходів.

Елементи податкової реформи

- скорочення загальнодержавного та місцевого прибуткового податку за рахунок зниження прогресивності податкових ставок;
- зниження ставок на доходи фізичних осіб;
- відміна або зниження податкових преференцій по відношенню до процентного та дивідендного доходів, доходів від операцій з цінними паперами;
- введення споживчого податку;
- зниження ставок непрямих податків.

На сьогодні в Японії більше 50 загальнодержавних та місцевих податків. Основу бюджетних поступлень складають прибутковий податок

та податок з юридичних осіб (оподатковуються доходи від підприємницької діяльності акціонерних товариств і ТОВ, пенсійних фондів і т.д.). З місцевих податків найбільш важливим є податок на право проживання, яким оподатковується дохід фізичних та юридичних осіб за попередній рік. Його сплачують і ті, не має роботи, ні доходу в поточному році. При підрахунку весь дохід, залежно від джерела отримання, поділяється на 10 груп: доходи від грошових вкладень, від володіння акціями, нерухомістю, від підприємницької діяльності, від лісових угідь, заробітна плата та інші.

До місцевих податків також належать підприємницький податок, корпоративний муніципальний податок, зрівнюваний податок.

Система

стимулювання

малого і середнього підприємництва

- 4 введення з 1995 р. пільгової ставки корпоративного податку і податку на дивіденди;
- 4 звільнення від податку частини нерозподіленого прибутку для "сімейних підприємств";
- 4 введення пільгових ставок місцевих податків;
- 4 дозвіл на використання спеціальних схем амортизації;
- 4 звільнення від податку нагромаджувальних рахунків цільового використання (наприклад, на інвестиції в устаткування, на НДДКР, на покращення структури виробництва)

Китай

В Китаї нараховується 25 податків, які об'єднані у наступні групи:

1. податки з обороту (податок на споживання, ПДВ, податок на підприємницьку діяльність);
2. податки на прибуток (доходи);
3. ресурсні платежі (податок на ресурси, земельний податок);
4. податки і збори (податок за користування сільськогосподарськими угіддями, податок на інвестиції в основний капітал, податок на операції із землею);
5. майнові податки (податок на майно, податок на нерухомість);
6. податки з операцій (податок за користування автомобільним транспортом та водними суднами, гербовий збір, податок на передачу майна);
7. сільськогосподарські податки;
8. митні збори.

Вищим податковим органом Китаю, який має статус міністерства

при Державній раді, є Державна адміністрація (податкова).

Основні повноваження Державної податкової адміністрації

- 1) розробка податкових законів, інструкцій
- 2) визначення повноважень центральних і місцевих податкових органів
- 3) контроль за діяльністю податкових органів
- 4) організація податкової роботи
- 5) підготовка та перепідготовка кадрів
- 6) участь в підписанні міжнародних податкових угод

Керівник Державної адміністрації та його чотири заступники призначаються Державною радою.

Структура Державної адміністрації

- 📖 Головне управління
- 📖 Управління податкової політики і податкового законодавства
- 📖 Управління податків з обороту
- 📖 Управління податків на прибуток
- 📖 Управління місцевих податків
- 📖 Управління сільськогосподарських податків
- 📖 Управління міжнародного оподаткування
- 📖 Управління оподаткування експорту та імпорту
- 📖 Департамент стягнення і управління податками
- 📖 Управління податкових розслідувань
- 📖 Департамент фінансового управління
- 📖 Планове і статистичне управління
- 📖 Кадрове управління
- 📖 Контролюючий департамент

**ПЕРЕЛІК ОФФШОРНИХ ЗОН, ЗАТВЕРДЖЕНИЙ
КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ**

БРИТАНСЬКІ ОСТРІВНІ ЗОНИ

Гібралтар, Олдерні, Острів Гернси, Острів Джерсі, Острів Мен,

Гренота.

БЛИЖНІЙ СХІД

Бахрейн, Дамаск.

ЦЕНТРАЛЬНА ТА ПІВДЕННА АМЕРИКА

Беліз, Коста-Ріка, Панама.

ЄВРОПА

Андора, Ірландія, Кампіоне, Кіпр, Ліхтенштейн, Мадейра, Мальта,
Монако, Чорногорія.

КАРИБСЬКИЙ РЕГІОН

Ангілья, Антигуа, Антильські острова, Аруба, Багамські острова,
Барбадос, Віргінські острова, Гранд, Кайман, Бермудські острова, Невіс,
Острови Гюрге і Кайрокс, Острови Терке і Кайкос.

АФРИКА

Ліберія, Маврикій, Сейшельські острова.

ТИХООКЕАНСЬКИЙ РЕГІОН

Вануату, Гонконг, Західне Самоа, Лабуан, Маршалові острова,
Науру, Ніуе, Острова Кука, Сінгапур.

СПЕЦІАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ УКРАЇНИ

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "ДОНЕЦЬК"

Територія розташування, площа: м. Донецьк, Донецька область, площа -466 га. Термін дії: 60 років. Початок роботи: 21.07.1998 р.

Правова база: Закони України від 24.12.98 № 356 "Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області" та від 15.07.99 № 973 "Про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування у зв'язку з запровадженням спеціального режиму інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Донецькій області".

Пільги, що надаються інвесторам:

- режим спеціальної митної зони;
- ставка оподаткування прибутку - 20%;
- оподаткування доходів нерезидентів - у розмірі 2/3 встановленої ставки;
- не справляються збори до Державного інноваційного фонду та до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення;
- звільняється від оподаткування сума інвестицій, одержана згідно з інвестиційним проектом;
- надходження в іноземній валюті звільняються від обов'язкового продажу;
- не справляється плата за землю на період освоєння земельної ділянки.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "АЗОВ"

Територія розташування, площа: м. Маріуполь, Донецька область, площа -315 га. Термін дії: 60 років. Початок роботи: 21.07.1998 р.

Правова база: Закони України від 24.12.98 № 356 "Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в

Донецькій області" та від 15.07.99 № 973 "Про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування у зв'язку з запровадженням спеціального режиму інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Донецькій області".

Пільги, що надаються інвесторам:

- режим спеціальної митної зони;
- ставка оподаткування прибутку - 20%;
- оподаткування доходів нерезидентів - у розмірі 2/3 встановленої

ставки;

-не справляються збори до Державного інноваційного фонду та до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення;

-звільняється від оподаткування сума інвестицій, одержана згідно з інвестиційним проектом;

-надходження в іноземній валюті звільняються від обов'язкового продажу;

-не справляється плата за землю на період освоєння земельної ділянки.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "ЗАКАРПАТТЯ"

Територія розташування, площа: Ужгородський та Мукачівський райони Закарпатської області, площа - 737 га. Термін дії: 30 років. Початок роботи: 09.01.1999 р.

Правова база: Указ Президента України від 09.12.98 № 1339 "Про спеціальну економічну зону "Закарпаття"

Пріоритетні види економічної діяльності: транспортна, експедиторська діяльність, митні послуги, обслуговування і зберігання транзитних вантажів, пов'язані з ними фінансові функції.

Пільги, що надаються інвесторам:

- режим спеціальної митної зони;
- ставка оподаткування прибутку - 20%;

-оподаткування доходів нерезидентів - у розмірі 2/3 встановленої ставки;

-не справляються збори до Державного інноваційного фонду;

-надходження в іноземній валюті звільняються від обов'язкового продажу.

Особливі умови, за яких інвестори отримують пільги: реєстрація суб'єкта підприємницької діяльності на території зони; здійснення операцій з обслуговування транзитних вантажів, їх зберігання, дороблення, сортування, пакування, надання транспортно-експедиторських, агентських та пов'язаних з ними фінансових послуг, торгівлі, а також застосування новітніх технологій з метою виробництва товарів для експорту та поставок їх на внутрішній ринок.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "ІНТЕРПОРТ КОВЕЛЬ"

Територія розташування, площа: м. Ковель, Волинська область, площа - 57 га. Термін дії: 20 років. Початок роботи: 01.01.2000 р.

Правова база: Указ Президента України від 22.06.1999р. № 702 "Про спеціальну економічну зону "Інтерпорт Ковель"

Пріоритетні види економічної діяльності: транспортна, експедиторська діяльність, митні послуги, обслуговування і зберігання транзитних вантажів, пов'язані з ними фінансові функції.

Пільги, що надаються інвесторам:

-режим спеціальної митної зони;

-ставка оподаткування прибутку - 20%;

-оподаткування доходів нерезидентів - у розмірі 2/3 встановленої ставки;

-не справляються збори до Державного інноваційного фонду;

-перші 5 років земельний податок не справляється;

-надходження в іноземній валюті звільняються від обов'язкового продажу.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "МИКОЛАЇВ"

Територія розташування, площа: м. Миколаїв, площа - 865 га. Термін дії: 30 років. Початок роботи: 01.01.2000 р.

Правова база: Закон України від 13.07.2000 № 1909 "Про спеціальну економічну зону "Миколаїв"

Пріоритетні види економічної діяльності: машинобудування, суднобудування та приладобудування; оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, виробництво промислових газів, перероблення пластмаси; будівництво, енергетика, зв'язок та інші.

Пільги, що надаються інвесторам:

-перші 3 роки ставка податку на прибуток - 0%, з четвертого по шостий рік - 50% від діючої, з четвертого по десятий рік - звільняється від оподаткування частина прибутку, спрямована на реалізацію інвестиційного проекту;

-звільняється від оподаткування сума інвестиції, одержана згідно з інвестиційним проектом;

-податок на додану вартість не справляється у разі ввезення з-за меж митної території України устаткування, обладнання та комплектуючих деталей до них (крім підакцизних товарів) для реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж 5 років;

-мито не справляється у разі ввезення з-за меж митної території України сировини, матеріалів, устаткування, обладнання та комплектуючих деталей до них (крім підакцизних товарів) для реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж 5 років;

-операції з реалізації продукції по міжзаводській кооперації оподатковуються ПДВ за нульовою ставкою;

-звільнення від сплати збору до Державного інноваційного фонду на період реалізації інвестиційного проекту;

-зарахування сум авансових платежів на окремі рахунки;

-надходження в іноземній валюті звільняються від обов'язкового продажу;

-не справляється плата за землю на період реалізації проекту;

-режим спеціальної митної зони (на території суднобудівних підприємств).

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "ПОРТО-ФРАНКО"

Територія розташування, площа: м. Одеса, площа - 32 га. Термін дії: 25 років. Початок роботи: 01.01.2000 р.

Правова база: Закони України від 23.03.2000 № 1607 "Про спеціальну (вільну) економічну зону "Порто-франко" на території Одеського морського торговельного порту" та від 23.03.2000 № 1608 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань оподаткування у зв'язку із створенням спеціальної (вільної) економічної зони "Порто-франко" на території Одеського морського торговельного порту". Пріоритетні види економічної діяльності: обслуговування транзитних вантажів, їх зберігання, сортування, пакування, доробка, надання транспортно-експедиторських та агентських послуг.

Пільги, що надаються інвесторам:

-спеціальний митний режим;

-перші 3 роки ставка податку на прибуток - 0%, з четвертого по шостий рік - 50% від діючої;

-звільняється від оподаткування сума інвестиції, одержана згідно з інвестиційним проектом;

-надходження в іноземній валюті звільняються від обов'язкового продажу;

Особливі умови, за яких інвестори отримують пільги: реалізація створеними на території "Порто-Франко" юридичними особами інвестиційних проектів кошторисною вартістю не менш як 1 млн. доларів США на підставі договору (контракту) з органом господарського розвитку зони.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "ПОРТ КРИМ"

Територія розташування, площа: м. Керч, Автономна Республіка Крим, площа - 27 га. Термін дії: 30 років. Початок роботи: 01.01.2000р.

Правова база: Закон України від 21.12.2000 р. № 2189 "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку та спеціальну економічну зону "Порт Крим" в Автономній Республіці Крим"

Пріоритетні види економічної діяльності: обслуговування транзитних вантажів, їх зберігання, сортування, пакування, доробка, надання транспортно-експедиторських та агентських послуг.

Пільги, що надаються інвесторам:

-режим спеціальної митної зони;

-ставка оподаткування прибутку - 20%;

-звільняється від оподаткування сума інвестиції, одержана згідно з

інвестиційним проектом;

-надходження в іноземній валюті звільняються від обов'язкового продажу;

-звільнення від плати за землю на період освоєння земельних ділянок, але не більш ніж на 5 років;

-збір до Державного інноваційного фонду справляється у розмірі 50% від діючого.

Особливі умови, за яких інвестори отримують пільги: отримання дозволу на провадження підприємницької діяльності на території зони; здійснення операцій з обслуговування транзитних вантажів, їх зберігання, дороблення, сортування, пакування, надання транспортно-експедиторських та агентських послуг, а також застосування новітніх технологій з метою виробництва товарів для експорту та поставок їх на внутрішній ринок.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "СЛАВУТИЧ"

Територія розташування, площа: м. Славутич, Київська область, площа - 2 тис. га. Термін дії: до 01.01.2020 р. Початок роботи: 30.06.1998 р.

Правова база: Закони України від 03.06.99 № 721 "Про спеціальну економічну зону "Славутич" та від 03.06.99 № 722 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань оподаткування у зв'язку із створенням спеціальної економічної зони "Славутич"

Пріоритетні види економічної діяльності: впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання та розвиток інфраструктури СЕЗ "Славутич", поліпшення використання природних та трудових ресурсів тощо.

Пільги, що надаються інвесторам:

-перші 3 роки ставка податку на прибуток - 0%, з четвертого по шостий рік - 50% від діючої;

-звільняється від оподаткування сума інвестиції, одержана згідно з інвестиційним проектом;

-податок на додану вартість не справляється у разі ввезення з-за меж митної території України устаткування, обладнання, комплектуючих деталей до них, транспортних засобів (крім підакцизних товарів) для реалізації інвестиційних проектів, але не більше 5 років;

-мито не справляється у разі ввезення з-за меж митної території України сировини, матеріалів, устаткування, обладнання, комплектуючих деталей до них, транспортних засобів (крім підакцизних товарів) для реалізації інвестиційних проектів, але не більше 5 років;

-не справляються збори до Державного інноваційного фонду та збору на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття;

-надходження в іноземній валюті звільняються від обов'язкового продажу;

-перші 3 роки від початку освоєння земельної ділянки не справляється земельний податок, з четвертого по шостий рік справляється за ставкою 50% від діючої.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ"

Територія розташування, площа: м. Трускавець, Львівська область, площа -774 га. Термін дії: 20 років. Початок роботи: 01.01.2000 р.

Правова база: Закони України від 18.03.99 № 514 "Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу "Курортотополіс Трускавець" та від 18.03.99 № 515 "Про внесення змін до законів України з питань оподаткування у зв'язку із створенням спеціальної економічної зони туристсько-рекреаційного типу "Курортотополіс-Трускавець" .

Пріоритетні види економічної діяльності: лікувально-оздоровчі комплекси; виробництво мінеральних вод; рекреаційний туризм, асенізація, наукові дослідження у галузі охорони здоров'я.

Пільги, що надаються інвесторам:

-перші 3 роки ставка податку на прибуток - 0%, з четвертого по шостий рік - 50% від діючої;

-звільняється від оподаткування сума інвестиції, одержана згідно з інвестиційним проектом;

-мити та податок на додану вартість не справляються у разі ввезення з-за меж митної території України лікарських засобів, устаткування, обладнання, комплектуючих деталей до них, програмного забезпечення (крім підакцизних товарів) для реалізації інвестиційних проектів;

-надходження в іноземній валюті звільняються від обов'язкового продажу;

-земельний податок не справляється на період освоєння земельної ділянки, в наступні 10 років рік він справляється за ставкою 50% від діючої.

Особливі умови, за яких інвестори отримують пільги: реалізація суб'єктами підприємницької діяльності, що розташовані на території зони, затверджених виконавчим комітетом Трускавецької міської ради інвестиційних проєктів у пріоритетних видах економічної діяльності кошторисною вартістю, еквівалентною не менше ніж 500 тисяч доларів США, на підставі договору з органом управління СЕЗ "Курортполіс Трускавець".

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "ЯВОРІВ"

Територія розташування, площа: Яворівський район, Львівської області, площа - 116 тис. га. Термін дії: до 01.01.2020 року. Початок роботи: 17.02.1999 р.

Правова база: Закон України від 15.01.99 № 402 "Про спеціальну економічну зону "Яворів", Закон України від 15.01.1999р. № 403 "Про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування у зв'язку з створенням спеціальної економічної зони "Яворів"

Пріоритетні види економічної діяльності: впровадження інноваційних проєктів, видобування вуглеводів, харчова промисловість, легка промисловість, деревообробна та паперова промисловість, виробництво машин та устаткування, будівництво, транспорт.

Пільги, що надаються інвесторам:

-перші 3 роки ставка податку на прибуток - 0%, у наступні роки - 50% від діючої;

-перші 3 роки земельний податок не справляється, у наступні роки справляється за ставкою 50% від діючої;

-не справляються збори до Державного інноваційного фонду та на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття;

-мити та податок на додану вартість не справляються у разі ввезення з-за меж митної території України устаткування, обладнання, комплектуючих до них (крім підакцизних товарів) для реалізації інвестиційних проєктів, але не більше ніж 5 років.

Особливі умови, за яких інвестори отримують пільги: реалізація суб'єктами підприємницької діяльності, що розташовані на території, затверджених Яворівською районною державною адміністрацією інвестиційних проектів у пріоритетних видах економічної діяльності мінімальною вартістю не менше 500 тис. дол. США.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА "РЕНІ"

Територія розташування, площа: м. Рені, Одеської області, площа - 94 га . Термін дії: 30 років. Початок роботи: 17.05.2000 р.

Правова база: Закони України від 23.03.2000 № 1605 "Про спеціальну економічну зону "Рені" та від 23.03.2000 № 1606 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань оподаткування у зв'язку із створенням спеціальної економічної зони "Рені".

Пріоритетні види економічної діяльності: обслуговування транзитних вантажів, їх зберігання, сортування, пакування, доробка, надання транспортно-експедиторських та агентських послуг.

Пільги, що надаються інвесторам:

- спеціальний митний режим;
- ставка податку на прибуток, отриманого від реалізації інвестиційного проекту - 20%;
- не справляється збір до Державного інноваційного фонду;
- звільняється від оподаткування сума інвестиції, одержана згідно з інвестиційним проектом;
- надходження в іноземній валюті звільняються від обов'язкового продажу.

Особливі умови, за яких інвестори отримують пільги: реалізація створеними на території СЕЗ "Рені" юридичними особами інвестиційних проектів кошторисною вартістю не менш 200 тис. доларів США на підставі договору (контракту) з виконкомом Ренійської міської ради.

Максимально можливі ставки взаємного оподаткування пасивних видів доходів іноземних юридичних осіб, встановленні в відповідності з діючими міжнародними конвенціями (угодами) України¹⁾ (станом на 01.01.2000²⁾)

№	Країна	Дата набуття чинності конвенції	Ставка податку (%)		
			Дивіденди	Проценти	Роялті
1	2	3	4	5	6
1	Бельгія	25.02.1999	5 ³⁾ ; 15	2 ^{4);5)} ; 5 ⁵⁾	5 ⁶⁾
2	Болгарія	03.10.1997	5 ⁷⁾ ; 15	10 ⁸⁾	10
3	Великобританія	10.08.1993	5 ³⁾ ; 10	- ⁹⁾	10
4	Вірменія	19.11.1996	5 ⁷⁾ ; 15	10 ¹⁰⁾	10
5	Грузія	01.04.1999	5 ⁷⁾ ; 10	10 ¹¹⁾	10
6	Данія	21.08.1996	5 ⁷⁾ ; 15	10 ¹²⁾	10
7	Естонія	24.12.1996	5 ⁷⁾ ; 15	10 ⁸⁾	10
8	Індонезія	09.11.1998	10 ³⁾ ; 15	10 ⁸⁾	10
9	Казахстан	14.04.1997	5 ⁷⁾ ; 15	10 ¹¹⁾	10
10	Канада	22.08.1996	5 ¹³⁾ ; 15	10 ¹²⁾	10
11	Киргизія	01.05.1999	5 ¹⁴⁾ ; 15	10 ¹⁵⁾	10
12	Китай	18.10.1996	5 ⁷⁾ ; 10	10 ¹⁶⁾	10
13	Латвія	21.11.1996	5 ⁷⁾ ; 15	10 ⁸⁾	10
14	Литва	25.12.1997	5 ⁷⁾ ; 15	10	10
15	Македонія	23.11.1998	5 ⁷⁾ ; 15	10 ¹⁵⁾	10
16	Молдова	27.05.1996	5 ⁷⁾ ; 15	10 ¹¹⁾	10
17	Нідерланди	02.11.1996	5 ^{3);17)} ; 15 ¹⁷⁾	2 ^{18);19)} ; 10 ¹²⁾	10
18	Норвегія	18.09.1996	5 ⁷⁾ ; 15	10 ¹²⁾	5 ¹⁹⁾ ; 10
19	Російська Федерація	03.08.1999	5 ²⁰⁾ ; 15	10 ⁸⁾	10

20	Румунія	17.11.1997	10 ⁷ ; 15	10	10 ²¹ ; 15
21	Словакія	22.11.1996	10	10	10
22	Туреччина	29.04.1998	10 ⁷ ; 15	10 ¹⁵	10
23	Туркменистан	21.10.1999	10	10 ¹⁵	10
24	Угорщина	19.06.1996	5 ⁷ ; 15	10 ⁸	5
25	Узбекистан	25.07.1995	10	10	10
26	Фінляндія	14.02.1998	5 ³ ; 15	5 ²² ; 10	5 ¹⁹ ; 10 ²³
27	ФРН	04.10.1996	5 ³ ; 10	2 ⁴ ; 15; 5 ¹⁵	5 ⁶
28	Хорватія	01.06.1999	5 ⁷ ; 10	10 ⁸	10
29	Чехія	20.04.1999	5 ⁷ ; 15	5 ¹⁰	10
30	Швеція	04.06.1996	5 ³ ; 10	10 ⁸	10

¹ Терміни дивіденди, проценти, прибутки від авторських прав і ліцензій (роялті) мають те значення, що встановлено в кожній конкретній конвенції (угоді). Застосування перерахованих вище ставок оподаткування здійснюється по відношенню до конкретних осіб та прибутків і при дотриманні інших умов, зазначених у відповідних конвенціях (угодах). У випадку невідповідності яких-небудь умов положенням угод застосовуються ставки оподаткування, передбачені внутрішнім законодавством договірних країн;

² Крім зазначених країн, Україна має також :

- податкові конвенції (угоди), укладенні з Польщею (набрала чинності 24.03.1994), Білорусією (набрала чинності 30.01.1995);
- ратифіковану конвенцію, укладену з США (26.05.1995).

³⁾ Якщо фактичним власником є компанія (на відміну від товариства), що безпосередньо володіє мінімум 20% капіталу компанії, яка сплачує дивіденди.

⁴⁾ З процентів, що сплачуються :

- у зв'язку з продажем у кредит будь-якого промислового, комерційного або наукового обладнання;
- у зв'язку з продажем або наданням у кредит будь-яких виробів чи послуг одним підприємством іншому;
- за позиками будь-якого виду, що надаються банком або іншою фінансовою установою.

⁵⁾ Проценти, що виникають у Договірній державі, підлягають звільненню від оподаткування у цій Державі, якщо це :

- проценти, одержувачем і фактичним власником яких є сама друга Договірна Держава або її політико-адміністративні підрозділи, або будь-яке агентство, що перебуває у власності або контролюється цією Договірною Державою або таким підрозділом;
- проценти, фактичне право на які має резидент другої Договірної Держави, і які сплачуються йому стосовно позики або будь-якої іншої боргової вимоги або кредиту, наданих, гарантованих або застрахованих суспільними організаціями, що належать або контролюються другою Договірною Державою, метою яких є стимулювання експорту та які визначаються і узгоджуються у листах якими обмінюються компетентні органи договірних держав.

⁶⁾ Роялті, які виникають в Договірній Державі і сплачуються резиденту другої Договірної Держави, підлягають оподаткуванню тільки в другій Договірній Державі, якщо резидент є фактичним власником роялті, та якщо роялті є виплатами за користування або надання права на використання будь-якого авторського права на наукову працю, патент,

торгову марку, дизайн або модель, план, таємну формулу або процес або за інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду.

⁷⁾ Від загальної суми дивідендів, якщо право на дивіденди фактично має компанія (на відміну від товариства) і ця компанія є власником принаймні 25% капіталу компанії, яка сплачує дивіденди.

⁸⁾ Проценти, що виникають у Договірній державі, якщо вони одержуються і дійсно належать Уряду другої Договірної Держави, включаючи її політико-адміністративні підрозділи і місцеві органи влади, Центральний банк або будь-яку фінансову установу, що повністю належить цьому Уряду, або проценти, які одержуються за позиками, що гарантуються цим Урядом, звільняються від оподаткування в першій згаданій державі.

⁹⁾ Максимально можлива ставка не вказана.

¹⁰⁾ Проценти, що виникають у Договірній державі, одержуються і фактично належать Уряду другої Договірної Держави, включаючи її політико-адміністративні підрозділи і місцеві органи влади, Центральний банк або будь-яку фінансову установу, що повністю належить цьому Уряду, або проценти, одержані по найму і гарантовані цим Урядом, звільняються від оподаткування в першій Договірній державі.

¹¹⁾ Проценти, що виникають в Договірній Державі, звільняються від оподаткування у цій Державі, якщо вони отримані і дійсно належать Уряду другої Договірної Держави його політико-адміністративному підрозділу або будь-якому агентству, що створене або керується цим Урядом, політико-адміністративним підрозділом або місцевим органом влади.

¹²⁾ Проценти, що виникають в одній з Договірних держав і сплачуються стосовно :

- облігацій, боргових зобов'язань або інших подібних зобов'язань Уряду цієї Держави, Центральному банку цієї Держави, його політико-

адміністративному підрозділу або місцевому органу, звільняються від оподаткування в цій Державі ;

- облігацій, боргових зобов'язань або інших подібних зобов'язань Урядом другої Держави, Центральному банку другої Держави, його політико-адміністративному підрозділу або місцевому органу, звільняються від оподаткування в першій згаданій Державі ;
- позичок, гарантованих або застрахованих Урядом другої Держави, Центральним банком другої держави або будь-яким агентством або органом (включаючи фінансові установи), які є повною власністю або контролюються цим Урядом, звільняються від оподаткування в першій згаданій Державі.

¹³⁾ Якщо право на дивіденди фактично має компанія, яка контролює прямо або посередньо у випадку Канади хоча б 20% капіталу з правом голосу компанії, яка сплачує дивіденди, а у випадку України хоча б 20% статутного фонду компанії, яка сплачує дивіденди.

¹⁴⁾ Якщо право на дивіденди фактично має компанія і ця компанія є власником хоча б 50% капіталу компанії, яка сплачує дивіденди.

¹⁵⁾ Проценти, що виникають у Договірній державі, звільняються від оподаткування в цій Державі, якщо вони одержуються і дійсно належать Уряду або Національному Банку другої Договірної Держави.

¹⁶⁾ Проценти, що виникають у Договірній державі і одержуються Урядом іншої Договірної Держави, її політико-адміністративним підрозділом, місцевим органом влади і Центральним банком або будь-яким фінансовим закладом, який виконує функції Уряду, повністю належить цьому Уряду, звільняються від оподаткування в першій згаданій Державі.

¹⁷⁾ Дивіденди, що сплачуються компанією-резидентом Договірної Держави, компанії-резиденту другої Договірної Держави, будуть оподатковуватись тільки в другій Договірній Державі за умови, якщо резидентом є компанія:

- яка володіє прямо щонайменше 50% капіталу компанії, що сплачує дивіденди і передбачається, що інвестицію в розмірі щонайменше 300000 дол. США або їх еквівалент у національній валюті Договірної Держави було внесено в капітал компанії, що виплачує дивіденди;
- чия інвестиція в капіталі компанії, що виплачує дивіденди, гарантована, або застрахована Урядом другої Договірної Держави, Центральним банком другої Договірної Держави, або яким-небудь агентством чи органом, включаючи фінансовий інститут, що є власністю або контролюється цим Урядом.

¹⁸⁾ У випадку коли:

- проценти, що виникають у Договірній Державі і сплачуються по будь-якому кредиту будь-якого характеру, наданому банком або будь-якою іншою фінансовою установою, включаючи інвестиційні та ощадні банки, а також страховими компаніями;
- проценти, що виникають у Договірній Державі сплачуються покупцем механізмів і обладнання у зв'язку з продажем в кредит.

¹⁹⁾ У випадку платежів за користування або за право користування будь-якими секретними формулами чи процесами, або за інформацію ("ноу-хау"), що стосується промислового, комерційного або наукового досвіду.

²⁰⁾ Якщо резидент другої Договірної Держави зробив внесок в цю акціонерний капітал (статутний фонд) не менше 50000 дол. США або еквівалентну суму у національних валютах Договірних Держав.

²¹⁾ Від загальної суми роялті за використання або право використання будь-яких патентів, торгових марок, винаходів або моделей, секретних формул або процесів, або за інформацію стосовно промислового, комерційного або наукового досвіду.

²²⁾ Якщо:

- одержувач є резидентом другої Договірної Держави;

- одержувач є підприємством другої Держави і є фактичним власником процентів;
- проценти сплачуються відносно заборгованості, що виникає по продажу в кредит цим підприємством будь-яких виробів або промислового, комерційного або наукового обладнання підприємству першої Держави, за винятком тих випадків, коли продаж або заборгованість існує між спорідненими особами.

²³⁾ У випадку платежів за користування або за право користування будь-яким авторським правом на літературний твір, твір мистецтва або науки, включаючи кінематографічні фільми, будь-які фільми або плівки для радіо чи телевізійного мовлення, або будь-якими торговими марками.

ОСНОВНІ БАГАТОСТОРОННІ ДОГОВОРИ З МИТНИХ ПИТАНЬ

1. Конвенція про утворення Ради митного співробітництва (1950 р., Брюссель)
2. Конвенція про номенклатуру для класифікації товарів в митних тарифах (15.12. 1950 р., Брюссель)
3. Конвенція про оцінку товарів в митних цілях (15.12.1950 р., Брюссель)
4. Конвенція про митні пільги для туристів (4.06. 1954, Нью-Йорк)
5. Митна конвенція про тимчасовий ввіз пакувального матеріалу і тари (6.10. 1960 р., Брюссель)
6. Митна конвенція про тимчасовий ввіз устаткування, необхідного для виконання професійних функцій (8.06. 1961 р., Брюссель)
7. Митна конвенція про полегшення умов ввозу товарів для демонстрації або використання на виставках, ярмарках, зустрічах або подібних міроприємствах (8.06. 1961 р., Брюссель)
8. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (7.06.1971, Відень)
9. Митна конвенція про контейнери (2.12.1972 р., Женева)
10. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (18.05.1973 р., Кіото)
11. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу для попередження, розслідування і покарання за податкові правопорушення (9.06.1977 р., Найробі)
12. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів (1980 р.)
13. Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордоні (1982 р.)
14. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису і кодування товарів (14.06. 1983 р., Брюссель)
15. Конвенція ООН по боротьбі проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотронних речовин (20.12. 1988 р., Венеція)
16. Конвенція про тимчасовий ввіз (1990 р., Стамбул)
17. Договір про створення Всесвітньої торгової організації (1995, Маракеше)

СИСТЕМА ПОДАТКОВИХ ЗАЛІКІВ ТА КРЕДИТІВ

Для запобігання подвійному оподаткуванню використовується система податкових заліків та податкових кредитів. Практика засвідчує, що система податкових кредитів є більш ефективним методом вирішення проблеми багатомірності оподаткування ніж податкові заліки. Однак, податковий кредит може бути наданий тільки на суму сплачених за кордоном податків, і яка не перевищує рівень оподаткування в юрисдикції резиденства компанії. Проілюструємо це з допомогою прикладу.

Приклад 1. Країна X є іноземною країною, де компанія K отримує доходи. Країна Y є юрисдикцією резиденства компанії. Дохід в сумі 100 одиниць репатріюється з країни X в країну Y. Ставка податку в країні X – 20%, в країні Y – 30%.

А) Визначити суму сплачених податків та чистий дохід компанії K при використанні податкових заліків.

Податкове зобов'язання компанії (100 – іноземні податки)*внутрішня ставка в Y	$(100 - 20) * 0,3 = 24$ од.
Загальна сума сплачених податків	$20 + 24 = 44$
Чистий дохід компанії	$100 - 44 = 56$ од.

Б) Визначити чистий дохід компанії при використанні податкових кредитів

Податкове зобов'язання компанії в Y	$100 * \text{внутрішню податкову ставку} = 100 * 0,3 = 30$ од.
-------------------------------------	--

На суму сплачених за кордоном податків компанія K отримує податковий кредит в сумі 20 од. (на всю суму сплачених податків в країні X)

Податок, який слід сплатити в країні Y

Податкове зобов'язання – податковий кредит	$30 - 20 = 10$ од.
--	--------------------

Загальна сума сплачених податків

$20 + 10 = 30$ од.

Чистий дохід компанії	$100 - 30 = 70$ од.
-----------------------	---------------------

Проблема подвійного оподаткування найчастіше виникає тоді, коли компанія має філіали у іншій країні. Для запобігання виникнення зазначеної ситуації використовують кредитування тих податків, котрі сплачені філіалами в країні свого місцезнаходження, коли проводиться підрахунок сукупної податкової відповідальності компанії. Проте існує одна умова: якщо ставка податку на прибуток корпорації в країні місцезнаходження філіалу нижча ніж в країні, де розташована головна компанія, то це призводить до збільшення податкової відповідальності. Якщо є ситуація є протилежною, то допустимий податковий кредит обмежується сумою податку, розрахованого за ставками в країні місцезнаходження компанії.

Приведемо приклад розрахунку, що втрачає і що виграє компанія в обох випадках.

Приклад. Австрійська компанія має оподатковуваний прибуток в сумі 10 000 000 шилінгів, частина якого в сумі 2 000 000 шилінгів отримана філіалом в іншій країні. В країні-місцезнаходження компанії філіалом було сплачено податок на прибуток в розмірі 400 000 (ставка 20%) шилінгів.

1) Визначимо суму податку на прибуток в Австрії:

оподатковуваний прибуток	– 10 000 000
податок на прибуток (34%)	– 3 400 000
<u>кредит на “зарубіжні” податки (-)</u>	<u>– 400 000</u>
сума податкового платежу в Австрії	– 3 000 000 шилінгів.

Ефективна податкова ставка = всі податки : всі доходи = $(3\,000\,000 : 10\,000\,000) * 100 = 30\%$

2) Розглянемо випадок, коли філіал знаходиться в країні, де ставка податку на прибуток більша, ніж в Австрії (наприклад 40%, і відповідно сума податку 800 000 шилінгів). Податок на прибуток в Австрії :

оподатковуваний прибуток	– 10 000 000
податок на прибуток (34%)	– 3 400 000

кредит на "зарубіжні" податки (-) – 680 000 (0,34*2 000 000)

сума податкового платежу в Австрії – 2 720 000 шилінгів.

Ефективна податкова ставка = $(2\,720\,000 + 800\,000) : 10\,000\,000 * 100 = 35,2\%$

Як правило, більшість компаній на початку своєї діяльності несе збитки. Використовуючи негативні результати діяльності філіалу в інтересах головної компанії, в країні резиденства головної компанії можна отримати податкову знижку. Така ситуація є реальною, оскільки компанія здійснює, як правило, операції в кількох країнах через свої філіали і оподатковується сукупний прибуток, отриманий філіалами.

Приклад. За перші три роки зарубіжний філіал французької компанії отримав збитки відповідно в сумі 2 000 000 FF, 4 000 000 FF, 3 000 000 FF, а на четвертому році – прибуток 7 000 000 FF. За ці роки діяльність головної компанії була прибутковою : 15 000 000 FF, 20 000 000 FF, 22 000 000 FF, 22 000 000 FF/

Податкова відповідальність розраховується наступним чином:

Роки	Прибуток французької компанії	Прибуток/Збиток іноз. філіалу	Оподат. прибуток групи (рах. у Великобританії)	Оподат. прибуток філіалу (рах. в ін країні)
1	15 000 000	- 2 000 000	13 000 000	–
2	20 000 000	- 4 000 000	16 000 000	–
3	22 000 000	- 3 000 000	19 000 000	–
4	22 000 000	7 000 000	29 000 000	–*

*-збитки за перші три роки можна перенести на четвертий прибутковий рік

ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГІВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ З ДОПОМОГОЮ МОНЕТАРНИХ МЕТОДІВ

1) Визначити обсяг тіньової економіки за методом Гутманна, якщо відомі: обсяг ВВП у n -му році $V_n = 5\,293$ од., готівкові гроші у n -му році $G_n = 262,3$, готівкові гроші у n_0 -му році $G_{n_0} = 0,48$, вклади в банках у n -му році $D_n = 422,3$, вклади в банках у n_0 -му році $D_{n_0} = 2,04$.

$$T_n = V_n \frac{G_n D_{n_0} - G_{n_0} D_n}{G_{n_0} D_{n_0}} = 5293 \frac{262,3 \times 2,04 - 0,48 \times 422,3}{0,48 \times 2,04} = 8679,04$$

2) Метод Гутманна із використанням монетарних показників має ряд модифікацій. В Україні такі дослідження були проведені Інститутом Росії.

Одна із модифікацій припускає, що співвідношення обсягів грошової маси та готівкових грошей є сталою величиною.

$$T_n = V_n \left(\frac{g_n}{g_{n_0}} - 1 \right)$$

де g_n - частка готівкових грошей в грошовій масі в n -му періоді, g_{n_0} - частка готівкових грошей в грошовій масі в n_0 -му періоді.

Або ж

$$T_n = V_n \frac{G_n D_{n_0} - G_{n_0} D_n}{G_{n_0} (G_n + D_n)}$$

В даному випадку визначають два коефіцієнти: K_T - коефіцієнт тіньовизації, K_A^t - коефіцієнт співвідношення обсягів тіньової економіки та ВВП за офіційними даними.

Територіальна організація в Франції

Організація в комунах

Організація в департаментах і регіонах

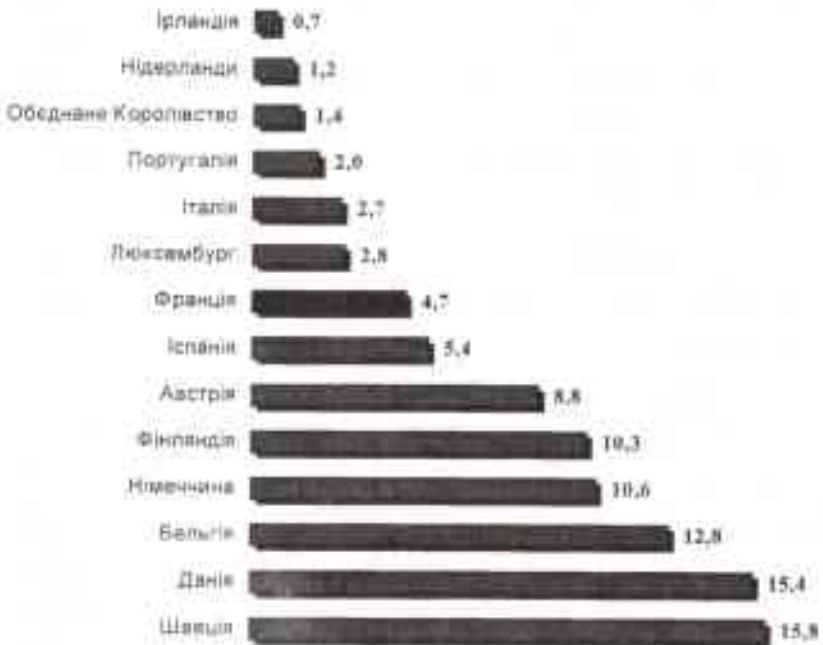
* Тільки в регіонах

Визначальним при забезпеченні економічної самостійності органів місцевого самоврядування є стан їх фінансової бази.

У Франції бюджет будь-якого органу місцевого самоуправління включає два розділи: розділ функціонування та розділ інвестування. Перший розділ включає витрати, які здійснюються регулярно щороку. Це, зокрема, витрати на функціонування служб місцевого управління, соціальну допомогу,

виплати з позик та інші. Витрати з інвестування належать, як правило, до неповторних операцій і включають також суму погашення боргу з позик. Фінансування розділу інвестування забезпечується за рахунок безповоротних ресурсів (дотацій, субсидій), призначених місцевому самоуправлінню, або позик, які повинні бути повернені в майбутньому.

В Франції внаслідок децентралізації регіонам і департаментам було надано нових компетенцій в сфері соціальної допомоги, дорожнього господарства і управління навчальними закладами. З 1993р. по 1996 р. спостерігалось зниження інвестиційних витрат, проте вже в 1997 р. воно зупинилося, а в 1998 р. мало місце зростання. Щодо функціональних витрат – то на них у 1999 р. припадало близько четвертої частини всіх видатків.

Частка місцевих податків у ВВП в країнах-членах ЄС в 1997 р. (%)

Джерела податкових надходжень у бюджети місцевих органів самоврядування Франції різняться по різних територіальних одиницях, проте найбільш вживані місцеві податки представлені в таблиці.

Система місцевого оподаткування в Франції в 1998 р., млрд. FF

Назва податку	Комуни	Департаменти	Регіони	Сума
Податок на житло	44,8	19,8	5,5	70,1
Податок на забудовані землі	55,7	23,4	6,1	85,2
Податок на незабудовані землі	5,0	0,2	0,1	5,3
Професійний податок	103,3	45,3	13,5	162,1
Інше пряме оподаткування	42,7	0,1	-	42,8
Пряме оподаткування	251,5	88,8	25,2	365,5
Податок на реєстрацію	-	24,4	-	24,4
Податок на транспортні засоби	-	14,5	0,1	14,6
Податок на електроенергію	5,2	2,7	-	7,9
Додатковий податок на зміну права власності	4,9	0,3	4,6	9,8
Плата за техпаспорт	-	-	8,1	8,1
Плата за дозвіл керувати автомобілем	-	-	0,2	0,2
Інші податки і збори	2,4	0,0	0,3	2,7
Непряме оподаткування	12,5	41,9	13,3	67,7
Податки і збори, пов'язані із урбанізацією	2,6	1,1	0,5	4,1
Всього	266,6	131,8	39,0	437,4

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

ФРАНЦІЯ

Система соціального захисту включає дві підсистеми: забезпечення соціального захисту в загальному порядку та в додатковому (він є добровільним і визначається внаслідок домовленості між роботодавцем та працівником). Соціальний захист в загальному порядку фінансується за рахунок внесків на соціальне забезпечення та соціальних податків.

Внески на соціальне забезпечення сплачуються роботодавцями, робітниками та службовцями і використовуються для фінансування визначених законом соціальних подій. При соціальному забезпеченні керуються нормами Європейської комісії по соціальному забезпеченню від 14 червня 1971 року (№1408/71). Відповідальність роботодавців за соціальне забезпечення настає протягом 8 днів з моменту прийняття працівника на роботу. Проте існують і винятки і стосуються вони: працівників, які командировані не більше ніж на 3 роки в країни, з якими Франція не уклала договір про соціальне забезпечення; працівників, які тимчасово командировані в Францію роботодавцями із країн-членів ЄС. Французькі громадяни, які працюють за кордоном можуть мати таке ж соціальне забезпечення як і в Франції, якщо вони сплатили внески в Фонд експатріантів.

Існують особливості при розрахунку соціальних внесків для звичайних найманих працівників та фізичних осіб, які професійно займаються торговою, промисловою, кустарною або ж вільною індивідуально-трудовою діяльністю.

Для звичайних найманих працівників передбачено п'ять категорій внесків:

- ◆ внески, пов'язані із здоров'ям, втратою годувальника, страхуванням від нещасних випадків на виробництві, сімейними допомогами;

- ◆ вихід на пенсію;
- ◆ допомога по безробіттю;
- ◆ додаткова пенсія по старості;
- ◆ інші внески.

Внески сплачуються з окладів (заробітної плати, винагород, допомоги або цінностей, які виплачені працівнику за його трудову діяльність) до виплати податків. В певних випадках внески сплачуються з річного окладу в межах верхнього обмеження (Q). На даний час існує чотири верхні межі, які щорічно переглядаються, враховуючи рівень інфляції. На 1999 рік були встановлені наступні границі:

S1: 14470 французьких франків, S2: 43470 французьких франків,
S3: 57880 французьких франків, S4: 115768 французьких франків.

Фізичні особи, які професійно займаються торговою, промисловою, кустарною або ж вільною індивідуально-трудовою діяльністю, також знаходяться під соціальним захистом. В даному випадку використовуються різні схеми соціального забезпечення залежно від професії та програми допомог. Як правило, це сімейні допомоги, страхування від хвороби, пенсія у зв'язку із старістю.

Соціальні податки стосуються роботи за наймом та інших статей доходу і застосовуються перед стягненням прибуткового податку. Їх сплата не дає право платнику отримати будь-яку допомогу.

НІМЕЧЧИНА

Система соціального забезпечення Німеччини включає:

1. державне страхування від хвороб;
2. державне страхування по інвалідності та старості;
3. державне пенсійне страхування;
4. державне страхування від безробіття;
5. державне страхування від нещасних випадків.

АВСТРИЯ

	Службовці, %	Роботодавці, %	Всього, %
Страхування старості	10,25	12,55	22,80
Страхування від нещасних випадків на роботі	-	1,40	1,40
Страхування від хвороб	3,00	3,50	6,90
Страхування від безробіття	3,40	3,70	6,70
Інші	-	1,20	1,20
Внески в фонди будівництва житла і для надання працюючим	1,00	0,50	1,50

ІТАЛІЯ

Категорії діяльності	Внески %	Внески найманих працівників, %
Торгівля	10,25	12,55
Кустарна діяльність	-	1,40
Промисловість, де чисельність працюючих менше 15	3,00	3,50
Промисловість, де чисельність працюючих більше 15	3,40	3,70

СЛОВАКІЯ

Призначення	Внески роботодавців %	Внески працівників, %	Всього, %
Здоров'я	10,0	3,7	13,7
Вихід на пенсію	21,6	5,9	28,5
Хвороби	2,4	1,4	4,8
Безробіття	3,0	1,0	4,0
Всього	39,0	12,0	51,0

ЛЮКСЕМБУРГ

	Робітники		Службовці	
	Наймані працівники, %	Роботодавці, %	Наймані працівники, %	Роботодавці, %
Хвороба, материнство	4,95	4,95	2,72	2,72
Інвалідність, старість, смерть	8	8	8	8
Нещасні випадки на робочому місці та виробничі хвороби	-	між 0,62 і 6	-	між 0,62 і 6
Допомога багатодітним	-	1,7	-	1,7
Внески на охорону праці	-	0,11	-	0,11
Соціальне страхування	1	-	1	-

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В.Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті: (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів). – Львів: Каменярь, 2000. – 303 с.
2. Бланкарт Шарль. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки / Пер з нім.; Передмова та наукове редагування В.М. Федосова. – К.: Либідь, 2000. – 654 с.
3. Бревз Б.Д. Методы исследования теневой экономики / Теневая экономика: социально-экономические аспекты. – М., 1996.
4. Виссаріонов Н.М., Федоров И. Налоговое регулирование иностранных инвестиций // Финансы. – 1998. - №4.
5. Вишиневский В., Липницкий Д. Оценка возможности снижения налогового бремени в переходной экономике // Вопросы экономики. – 2000. - №2.
6. Горбунков А.Р. Оффшорный бизнес и создание компаний за рубежом. – М., 1995.
7. Горский И.В. Налоговая политика и экономический рост // Финансы. – 1999. - №1.
8. Гусев Д.В. Налоговый климат как фактор привлечения иностранных инвестиций // Финансы. – 2000. - №5.
9. Демиденко Л. М. Удосконалення прямого оподаткування у напрямку інтеграції в ЄС.// Фінанси України. – 2000. - №4.
10. Джон Пеппер. Практическая энциклопедия международного налогового и финансового планирования. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 228 с.
11. Дорнберг Р. Міжнародне оподаткування: Пер. 2-ге англ. вид. – К.: "Абрис", 1997. – 304 с.
12. Ермошнко Н.Н. Теневая экономика и экономическая безопасность государства // Финансовая тема. – 1999. – № 6.
13. Європейський Союз. Консолідовані договори. – К.: В-во "Port-Royal", 1999.

14. Иванеев А.И. Налогообложение иностранных компаний и предприятий с участием иностранных инвестиций. – М.: Международный центр финансово-экономического развития, 1997. –128 с.
15. Іващук І.О. Податкові системи країн ЄС: особливості та перспективи розвитку // Вісник ТАНГ. – 2000. - №15.
16. Карпов В. В. Устранение двойного налогообложения. – М., 1997.
17. Кизилова Н.М. Налоговое регулирование иностранных инвестиций // Финансы. – 1998. - №8.
18. Колчин С.П. Снижение налогового “пресса” и его вероятностные последствия // Финансы. – 1999. - №1.
19. Концепція реформування податкової системи України / Б.Губський, В. Альошин, І. Белоусова та ін. – К.,2000. – 50 с.
20. Крисоватий А.І. Оподаткування і ринок: умови та можливості поєднання. – Тернопіль, В-во Карпюка, 2000.
21. Крисоватий А.І. Податкові системи зарубіжних країн: Навчальний посібник. – Тернопіль, Економічна думка, 2001 р.
22. Левочкин С. Налоговая структура в Украине и пути ее совершенствования // Экономика Украины. – 1999. - №8.
23. Луніна І. Податкова політика України у контексті створення умов для економічного зростання // Економіка України. – 2000. - №9.
24. Манусов В.М. Неформальная экономика: механизмы функционирования и рерриториальная организация // У-т Рос. академии образования, И-т проблем РАН. – М., 1996.
25. Мещерякова О.В. Налоговые системы развитых стран мира (справочник). – М.: Фонд «Правовая культура», 1995. – 240 с.
26. Налоги и налоговое право. Учеб. пособие. / Под. Ред. А.В. Брызгалина. – М.:»Аналитика-Пресс», 1999. – 608 с.
27. Налоговая система республики Беларусь // Аудиторские ведомости. – 2000. - №11.

28. Налоговые системы зарубежных стран: Учебник для вузов / Под ред. проф. Д.Г. Черникин. – М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1997. – 191 с.
29. Нідзельська О. Податки великої Британії // ВПС України. – 1999. - №38 Економіка України. – 2000. - №9.
30. Нідзельська О. Система оподаткування у Франції // ВПС України. – 1999. - №13.
31. Оффшорные компании: обзоры, комментарии, рекомендации. – НГК-Веста, 1995. – 512 с.
32. Податки в Польщі // Вісник податкової служби України. – 2001. - №6.
33. Пушкарева В. М. История финансовой мысли и политики налогов: Учеб. пособие. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 192 с.
34. Пушкарева В.М. Генезис категории “Налог” в истории финансовой науки // Финансы. – 1999. - №6.
35. Рогач І. Ф., Сендзюк М.А., Антонюк В.А. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999. –216 с.
36. Селінков С. Єдиний ринок Європейського Союзу: деякі аспекти податкової гармонізації // Економіка України. – 1999. - №3.
37. Сискос Е. Европейский Союз и трансформация экономики Украины. – К., 1997. – 233 с.
38. Система оподаткування Італії // ВПС України. – 1999. -№ 36.
39. Слепец В.Н. Налоги и мировой рынок. – О., 2000.
40. Суторміна В.М., Федосов В.М., Андрущенко В.Л. Держава – податки – бізнес (Із світового досвіду фіскального регулювання ринкової економіки): Монографія. – К.: Либідь, 1992. – 328 с.
41. Сутырин С. Ф., Погорлецкий А.И. Налоги и налоговое планирование в мировой экономике/ Под ред. Сутырина С.Ф. – СПб.: Из-во В.А. Михайлова, Из-во “Полиус”, 1998. – 577 с.
42. Терещенко С. Досвід корпоративного оподаткування У ФРН // Фінанси України. – 1997. -№11.

43. Титова Г.Г. Налогообложение в Швейцарии // Аудиторские ведомости. – 2000. - №11.
44. Турчинов О.В. Тіньова економіка: закономірності, механізми функціонування, методи оцінки. – К., 1996. – 199 с.
45. Філіпов О.Н. Податки й оподаткування у США // Економіка, фінанси, право. – 1999. - №6.
46. Черник Д. Г. Экономическое развитие и налоги // Финансы. – 2000 – №5.
47. Черник Д.Г. Налоги в рыночной экономике. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 383 с.
48. Черник Д.Г., Починок А. П., Мороз В. П. Основы налоговой системы: Учеб. пособие для вузов/ Под ред. Д.Г. Черника. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1998. – 422 с.
49. Щербинин А.Т. Улучшать работу налоговых инспекций. // Финансы. – 1999. - №55.
50. Юринець В., Лондар С. Особливості функціонування тіньової економіки в Україні // Економічний часопис – 1999. - №11-12.
51. Direction du Budget en France.
52. Guide statistique de la fiscalité directe locale 1999, 17 édition, décembre 1999.
53. Les collectivités locales en chiffres 1999.
54. Les impots en Europe 2000, Editions Dalloz, 2000, Paris.
55. Tableaux de l'économie française. INSEE 2000.
56. www.nalog.ru
57. www.ibfd.org
58. www.bashnalog.ru
59. www.finances.gouv.fr
60. www.europa.eu.int
61. www.kord.ru
62. www.czreg.by.ru